

# **Szembenézni a kihívással**

**A növekedés és foglalkoztatás Lisszaboni  
Stratégiája**

**A Wim Kok vezette  
Magas Szintű Munkacsoport jelentése**

**2004. november**

A kiadvány tartalma kizárólag a Magas Szintű Munkacsoport véleményét tükrözi.

A jelentés elérhető a következő címen:

[http://europa.eu.int/comm/lisbon\\_strategy/index\\_en.html](http://europa.eu.int/comm/lisbon_strategy/index_en.html)

A Magas Szintű Munkacsoport a következő címen érhető el:

SG-KOK-GROUP/LISBON@cec.eu.int

***A Europe Direct egy szolgáltatás, mely segít választ találni az európai Unióval kapcsolatos kérdéseire***

**Ingyenes telefonszáma:**

**00 800 6 7 8 9 10 11**

Az Európai Unióról még sok további információ található az Interneten.  
Ezek az Europa szerveren keresztül érhetők el (<http://europa.eu.int>).

A katalogizáláshoz szükséges adatok a kiadvány végén találhatók.

Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004

ISBN 92-894-7054-2

© European Communities, 2004

A sokszorosítás a forrás megjelölése esetén engedélyezett.

*Nyomva Belgiumban*

Klórmentes papírra nyomva.

# Tartalom

|                                                                                                 |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <a href="#">A Magas Szintű Munkacsoport</a>                                                     | 5  |
| <a href="#">Vezetői összefoglaló</a>                                                            | 7  |
| <a href="#">Első fejezet — Miért Lisszabon?</a>                                                 | 10 |
| <a href="#">Bevezetés</a>                                                                       | 10 |
| <a href="#">Európa egy megváltozott világban</a>                                                | 12 |
| <a href="#">Vegyes lisszaboni kép</a>                                                           | 14 |
| <a href="#">Lisszabon folyamatossága</a>                                                        | 15 |
| <a href="#">Külső kihívások – két tűz között</a>                                                | 16 |
| <a href="#">Belső kihívások – Európa öszülése</a>                                               | 16 |
| <a href="#">A bővítés jelentette kihívás</a>                                                    | 17 |
| <a href="#">A növekedés, foglalkoztatás és termelékenység adatai</a>                            | 18 |
| <a href="#">Célirányos, közös, azonnali fellépés</a>                                            | 19 |
| <a href="#">Második fejezet — Az akadályok elhárítása: a rejtett lehetőségek felszabadítása</a> | 22 |
| <a href="#">A tennivalók</a>                                                                    | 22 |
| <a href="#">1. A tudásalapú társadalom megvalósítása</a>                                        | 23 |
| <a href="#">Miért a tudásalapú társadalom?</a>                                                  | 23 |
| <a href="#">A világszínvonalú kutatók vonzása és megtartása</a>                                 | 24 |
| <a href="#">Legyen kiemelt prioritás a kutatás-fejlesztés</a>                                   | 26 |
| <a href="#">Az IKT-k előnyeinek maximális kihasználása</a>                                      | 27 |
| <a href="#">A szellemi tulajdon védelme az innováció ösztönzése érdekében</a>                   | 27 |
| <a href="#">2. A belső piaccal kapcsolatos kötelezettségek végrehajtása</a>                     | 28 |
| <a href="#">Miért a belső piac?</a>                                                             | 29 |
| <a href="#">A jogszabályok gyorsabb átültetésére vállalt kötelezettség</a>                      | 30 |
| <a href="#">A szolgáltatások szabad áramlását akadályozó tényezők felszámolása</a>              | 30 |
| <a href="#">A versenyt akadályozó tényezők meghatározása és felszámolása</a>                    | 31 |
| <a href="#">Az áruk szabad áramlásának valóra váltása mindenki számára</a>                      | 32 |
| <a href="#">A pénzügyi piacok dinamikájának felszabadítása</a>                                  | 32 |
| <a href="#">A vállalatok költségvetési terheinek a csökkentése</a>                              | 34 |

|                                                                                                                     |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <u>Világszínvonalú infrastruktúrák a világ legnagyobb belső piacán .....</u>                                        | <u>34</u> |
| <u>3. Megfelelő környezet kialakítása a vállalkozók számára .....</u>                                               | <u>35</u> |
| <u>Miért van szükség a vállalkozóknak megfelelő környezet kialakítására? .....</u>                                  | <u>35</u> |
| <u>A jogalkotás színvonalának emelése .....</u>                                                                     | <u>35</u> |
| <u>A kockázati tőkéhez jutás megkönnyítése .....</u>                                                                | <u>37</u> |
| <u>4. Befogadó munkaerőpiac kiépítése az erősebb társadalmi kohézió érdekében ..</u>                                | <u>39</u> |
| <u>Miért a befogadó munkaerőpiac? .....</u>                                                                         | <u>39</u> |
| <u>A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének fokozása .....</u>                                        | <u>41</u> |
| <u>Több eredményes befektetés a humán tőkébe .....</u>                                                              | <u>41</u> |
| <u>Az idősebb munkavállalók fontossága .....</u>                                                                    | <u>42</u> |
| <u>5. Egy környezeti szempontból fenntartható jövő megteremtése .....</u>                                           | <u>44</u> |
| <u>A környezet miért lehet versenyelőny forrása Európa számára? .....</u>                                           | <u>44</u> |
| <u>A környezet és a versenyképesség: olyan lehetőségek kihasználása, melyekben</u><br><u>mindenki nyertes .....</u> | <u>45</u> |
| <u>Egy fenntartható jövő megteremtése .....</u>                                                                     | <u>47</u> |
| <u>Harmadik fejezet — Hogyan tehető működőképpé a Lisszaboni stratégia? .....</u>                                   | <u>48</u> |
| <u>Az összehangolt és következetes végrehajtás támogatása .....</u>                                                 | <u>49</u> |
| <u>A teljesítés folyamatának javítása .....</u>                                                                     | <u>52</u> |
| <u>Kommunikáció .....</u>                                                                                           | <u>53</u> |
| <u>Következtetés .....</u>                                                                                          | <u>54</u> |
| <u>Mellékletek .....</u>                                                                                            | <u>57</u> |

# A Magas Szintű Munkacsoport

## A megbízás

Az Európai Tanács 2004. márciusában Brüsszelben tartott ülésén felkérte a Bizottságot, hogy hozzon létre egy Magas Szintű munkacsoportot Wim Kok úr vezetésével a félidős felülvizsgálathoz hozzájáruló független értékelés elvégzésére. Az ebből születő jelentésnek olyan intézkedéseket kell meghatároznia, melyek együttesen egy következetes stratégiát adnak az európai gazdaságok számára a lisszaboni célkitűzések teljesítéséhez és az elérendő célok megvalósításához. A csoport néhány magasan képzett tagból állt, akik az összes érintett és érdekelt nézeteit képviselni tudták. A jelentést 2004. november 1-ig kellett nyilvánosságra hozni és a Bizottságnak benyújtani.

## A tagok

A feladatra szerveződő munkacsoport a következő tagokból állt:

- Wim Kok (elnök), Hollandia volt miniszterelnöke
- Romain Bausch, a SES Global (Luxemburg) elnöke és vezérigazgatója
- Niall FitzGerald, a Reuters elnöke és a Trans-Atlantic Business Dialogue elnöke
- Antonio Gutiérrez Vegara, spanyol parlamenti képviselő
- Will Hutton (jelentéstevő), a Work Foundation elnöke
- Anne-Marie Idrac, a Régie autonome des transports parisiens (RATP) elnökasszonya
- Wanja Lundby-Wedin, a Svéd Szakszervezetek Szövetsége (LÖ) elnökasszonya
- Thomas Mirow, volt hamburgi államminiszter, vezető üzleti tanácsadó
- Bedrich Moldan, a prágai Károly Egyetem Környezetvédelmi Központjának az elnöke
- Luigi Paganetto, a nemzetközi közgazdaságtan professzora (római Tor Vergata Egyetem)
- Dariusz Rosati, a közgazdaságtudományok professzora, 2004. júliusától európai parlamenti képviselő
- Veli Sundbäck, a Nokia alelnöke, Finnország
- Friedrich Verzetnitsch, az Osztrák Szakszervezeti Szövetség (ÖGB) elnöke, osztrák parlamenti képviselő

A Magas Szintű Munkacsoport 2004. májusa és októbere között végezte munkáját. Hat ülést tartott, és 2004. november 3-án mutatta be jelentését az Európai Bizottságnak. A Magas Szintű Munkacsoport titkársági teendőit az Európai Bizottság látta el. Titkárként Sylvian Bizarre, a Főtitkárság igazgatója működött, Jan-Horst Schmidt, a Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság igazgatója és Olivier Bailly, valamint a Koordinációs Politikák Osztálya más tagjainak a támogatásával. Kok úr

személyi titkári teendőit Jeroen Slaats, a holland külügyminisztérium szakpolitikai tanácsadója látta el. A szerkesztésben Paul Adamson működött közre.

## Vezetői összefoglaló

2000. márciusában az európai vezetők elkötelezték az EU-t arra, hogy 2010-re „a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb tudásalapú gazdasága legyen, mely a több és jobb munkahely teremtésével, nagyobb társadalmi kohézióval és a környezet iránti tisztelettel párosuló fenntartható növekedésre képes”. Az, ami Lisszaboni Stratégia néven vált ismertté, nem más, mint reformok átfogó, ám összefüggő sorozata. Az érvelés szerint az egyes tagállamok fellépései eredményesebbek lesznek akkor, ha a többi tagállam is azokkal összehangoltan cselekszik.

A 2000. óta végbemenő külső események nem segítették elő a célkitűzések teljesítését. Egyértelmű, hogy az európai Unió és tagállamai azzal, hogy a Lisszaboni Stratégia nagy részére nem reagáltak megfelelő gyorsasággal, maguk is hozzájárultak a haladás lassúságához. A kiábrándító teljesítmény a túlsúlyolt napirendnek, rossz koordinációnak és az ütköző prioritásoknak is köszönhető. A legfontosabb probléma azonban a határozott politikai fellépés hiánya volt.

A növekedés Észak-Amerikához és Ázsiához viszonyított lemaradásának fokozódásával ma, amikor Európának az alacsony népességnövekedés és előregedés egymással ötvöződő kihívásával is szembe kell néznie, még inkább sürgető a Lisszaboni Stratégia megvalósítása. Az idő fogy, elégedettségnek nincs helye. Az elvesztegetett idő ellensúlyozása érdekében javítani kell a megvalósítást.

Ebben az összefüggésben, ha el akarjuk érni a növekedésre és foglalkoztatásra vonatkozó lisszaboni célokat, akkor **mindannyiunknak** cselekedni kell. A célok eléréséhez mindenki részvételére szükség van. Ez azt jelenti, hogy az európai intézményeknek és a tagállamoknak többet kell teljesíteniük. Ehhez nagyobb politikai elkötelezettségre, az európai polgárok szélesebb körű és mélyrehatóbb bevonására, valamint annak felismerésére van szükség, hogy Európa nemzetei azzal szolgálják minden állampolgár javát, ha közösen dolgoznak.

A Lisszaboni Stratégia egészének sikeréhez továbbra is minden egyes elem szükséges. A nagyobb gazdasági növekedés és a szélesebb körű foglalkoztatás a társadalmi kohézió és környezeti stabilitás fenntartásának az eszköze. Másfelől viszont a társadalmi kohézió és a környezeti stabilitás hozzájárul a növekedés és a foglalkoztatás fokozódásához.

Ahhoz, hogy Európában növekedjen az életszínvonal, a növekedést, keresletet és foglalkoztatást lehető legnagyobban támogató reformpolitikák széles körének, valamint egy szélesebb makrogazdasági keret segítségével fel kell gyorsítani a foglalkoztatás és a termelékenység növekedését. Önmagában egyetlen akció sem vezet bővülő növekedéshez és több munkahelyhez. Ehelyett kezdeményezések és strukturális változások összefüggő sorozatára van szükség, melyek az Európai Unión belüli összehangolt fellépésen keresztül felszabadítják a kétségtelenül meglévő képességeket. Ehhez öt szakpolitikai területen kell sürgősen cselekedni:

- **Tudásalapú társadalom:** Európa vonzóbbá tétele a kutatók és tudósok számára, a K+F elsődleges feladattá tétele, és az információs és kommunikációs technológiák (IKT) használatának ösztönzése;
- **Belső piac:** az áruk és a tőke szabad mozgását biztosító belső piac megvalósítása, sürgető feladat a szolgáltatások közös piacának a megteremtése;

- **Gazdasági környezet:** az adminisztratív terhek összességének csökkentése; a jogalkotás minőségének fokozása; új vállalkozások alapításának megkönnyítése; a vállalkozásokat jobban támogató környezet kialakítása;
- **Munkaerőpiac:** az Európai Speciális Munkacsoport (Employment Taskforce) ajánlásainak gyors teljesítése; az egész életen át tartó tanulás és az aktív öregedés stratégiáinak a kidolgozása; a növekedést és foglalkoztatást támogató partnerségek magerősítése;
- **Környezeti fenntarthatóság:** környezetvédő innovációk terjesztése és vezető szerep kiépítése a környezetvédelmi iparban; olyan szakpolitikák folytatása, melyek a termelékenység környezethatékonyaságon keresztül történő hosszú távú és fenntartható javulásához vezetnek.

Az egyes tagállamok tettek előrelépést egy vagy több szakpolitikai prioritást élvező területen a fentiek közül, de senki sem ért el széles körben következetes sikert. Ha Európa el akarja érni céljait, jelentős mértékben fokoznia kell erőfeszítéseit.

A tagállamok feladata, hogy olyan, megfelelő európai keretre támaszkodó nemzeti szakpolitikákat dolgozzanak ki, melyek az adott tagállam problémáira irányulnak, majd az eddiginél összehangoltabb és határozottabb módon lépjenek fel. Az Európai Bizottságnak fel kell készülnie arra, hogy világos és pontos jelentéseket adjon az egyes tagállamok sikereiről és kudarcairól. A nemzeti és uniós szakpolitikáknak – és költségvetésüknek – jobban kell tükrözniük a lisszaboni prioritásokat.

Annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok felvállalják feladataikat, új súlypontokat kell meghatározni a következő három irányban: a szakpolitikák és résztvevők közötti nagyobb koherencia és következetesség, a teljesítés folyamatának tökéletesítése a nemzeti parlamentek és a társadalmi partnerek bevonásával, a célkitűzések és eredmények világosabb közlése.

Emellett a Magas Szintű Munkacsoport javasolja, hogy:

- az **Európai Tanács** ragadja magához a vezetést a Lisszaboni Stratégia megvalósításában;
- a **tagállamok** készítsenek nemzeti programokat, melyekben elkötelezik magukat a teljesítésre, és vonják be az állampolgárokat és az érdekeltet, érintetteket a folyamatba;
- az **Európai Bizottság** vizsgálja felül az előrehaladást, készítsen róla beszámolót, és könnyítse meg, valamint szakpolitikáival és fellépéseivel támogassa azt;
- az **Európai Parlament** vállaljon proaktív szerepet a teljesítmény folyamatos figyelése során;
- az **Európai társadalmi partnereknek** vállaljanak felelősséget és vegyenek részt aktívan a Lisszaboni Stratégia megvalósításában.

A fokozott növekedés és szélesebb körű foglalkoztatás céljainak elérése az európai társadalmi modell fenntartása érdekében erőteljes, elkötelezett és meggyőző politikai vezetést igényel. A tagállamoknak és az Európai Bizottságnak kétszeresen is meg kell kétszerezniük az erőfeszítéseiket, hogy a változás végbemenjen. Sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni az európai társadalmi partnerek és Európa polgárainak a változás szükségessége oldalán történő bevonására. Sokkal inkább a középpontba kell

állítani annak tudatosítását, hogy Lisszabon minden európai háztartás minden tagja számára fontossággal bír.

Európa felépített egy jellegzetes gazdasági és társadalmi modellt, melyben ötvöződik a termelékenység, a társadalmi kohézió és a környezet fenntarthatósága iránti fokozódó elkötelezettség. A Lisszaboni Stratégia, ha az ebben a jelentésben javasolt módon ismét a növekedést és a foglalkoztatást állítja a középpontba, akkor ennek a gazdasági és szociális modellnek az új határát kínálhatja Európa számára.

# Első fejezet — Miért Lisszabon?

## Bevezetés

### *Stratégiai cél*

2000. márciusában a Tanács Lisszabonban tartott tavaszi ülésén az EU 15-ök vezetői megállapodtak abban, hogy az EU elkötelezi magát a növekedés ütemének és a foglalkoztatásnak a fokozása iránt, a társadalmi kohézió és a környezet fenntarthatóságának az alátámasztása érdekében. Az amerikai gazdaság az ún. „új” tudásalapú gazdaság megjelenésére és az információs és kommunikációs technológiák (IKT) területén játszott vezető szerepére építve elkezdett jobban teljesíteni, mint az egyes európai gazdaságok, a legjobbakat kivéve. Ha Európa meg akarja védeni saját jellegzetes társadalmi modelljét, állampolgárainak továbbra is esélyt, munkahelyet és minőségi életet akar kínálni, akkor eltökélten kell cselekednie – különösen az Ázsia jelentette növekvő gazdasági kihívás és az európai népességnövekedés lassulása kontextusában. Az EU kijelölte magának „a következő évtizedre azt a stratégiai célt, hogy a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb tudásalapú gazdasága legyen, mely a több és jobb munkahely teremtésével, nagyobb társadalmi kohézióval és a környezet iránti tisztelettel párosuló fenntartható növekedésre képes.”

### *Reform- sorozat*

Az érvelés szerint az egyes tagállamok fellépései sokkal eredményesebbek lesznek akkor, ha a többi tagállam is azokkal összehangoltan cselekszik; egy közösen létrehozott gazdasági ár erőteljesebb, mert minden európai hajót képes megemelni. Minél inkább képes az EU tudását és piacnyitó kezdeményezéseit együtt fejleszteni, annál erősebb és versenyképesebb lesz az egyes tagállamok gazdasága. Az, ami Lisszaboni Stratégia néven vált ismertté, nem más, mint reformok átfogó, összefüggő és egymás hatását erősítő sorozata.

### *Az európai gazdaság átalakítása*

A stratégiát támogató érvek ma sem kevésbé, hanem még inkább sürgetőek. Európának saját érdekében kell megújulnia. Tudásalapú iparágai erőssége és Európa képessége arra, hogy a tudást a gazdaság egészében szétterjessze, sikere szempontjából alapvető fontossággal bírnak, és a kulcsát jelentik annak, hogy a termelékenység növekedését a csökkenő népességnövekedés ellensúlyozása és a társadalmi modell finanszírozása érdekében emelje. Lisszabont úgy kell értelmezni, mint az európai gazdaság átalakításának eszközét egy olyan szerkezetről, melyben lényegében felzárkózni tud csak a világ élvonalához, egy olyan szerkezetté, mely lehetővé teszi a gazdasági vezető szerep gyakorlását.

A lisszaboni reformprogram a kezdetektől fogva arra törekedett, hogy a fokozott növekedési és foglalkoztatási arányt megteremtő gazdasági dinamizmust összeházasítsa a társadalmi kohézió, az igazságosság és a környezetvédelem előmozdítására irányuló, régóta fennálló európai törekvésekkel. Lisszabon célja a kutatásra és fejlesztésre fordított magán- és állami kiadások növelése, mely a tudományos, technológiai és szellemi tőke fokozott mértékű létrehozására és terjesztésére irányuló összehangolt erőfeszítések központi eleme. Célul tűzi ki a kereskedelem és a verseny előmozdítása a közös piac kiteljesítésével és az eddig rejtett és védett szektorok megnyitásával. Célul tűzi ki a vállalkozást és az üzleti

tevékenységet jobban támogató környezet kialakítása. Célul tűzi ki, hogy nagyobb rugalmasságot és alkalmazkodóképességet biztosítson a munkaerőpiacon az oktatás és a készségek szintjének emelésével, aktív munkaerő-piaci politikák működtetésével, valamint annak ösztönzésével, hogy Európa jóléti államai inkább elősegítsék a foglalkoztatást és a termelékenységet, mint akadályozzák azt. Célul tűzi ki emellett, hogy a növekedés környezeti szempontból fenntartható legyen.

#### *Jólét és munkahely- teremtés*

A tudásalapú társadalomban aratott siker a kulcsa annak, hogy Európa egyszerre nyitott és kohézióval jellemezhető társadalom maradjon. Európa nem akart egyszerre belső és külső versenyben részt venni, az előbbi tekintve gazdasági unióként, az utóbbi szempontjából pedig azzal, hogy hajszát indít a reálbérek és a nem bér jellegű költségek csökkentésére, hogy a tagállamok aláásva érezzék társadalmi kohéziót biztosító rendszereiket, a munkahelyi partnerségeket és a környezet védelmét. Minél inkább képes Európa fenntartani magát, mint nagy termelékenységgel jellemezhető, magas hozzáadott értéket termelő, magas szintű foglalkoztatást biztosító gazdaság, annál inkább képes lesz jólétet és munkahelyeket teremteni, ami lehetővé teszi, hogy megfeleljen a nyílt piacok és a szociális értékeket és a környezetet védő Európa megteremtése iránti létfontosságú elkötelezettségének.

#### *Technológiai és ágazati fejlődés*

A Lisszaboni Stratégiának néha felróják azt, hogy az 1990-es évek akkor divatos tudásalapú gazdasággal kapcsolatos heves optimizmusának a terméke, mely figyelmen kívül hagyja a hagyományos iparágak erősségeit az Európai közösségen belül. Ez a kritika annyiban jogos, amennyiben Lisszabon az ipar alulértékelésének értelmezhető. Európa számára létfontosságú, hogy erős ipari és gyáripari alapjait megtartsa, hiszen ez a gazdasági növekedés kiegyensúlyozott megközelítésének döntő fontosságú összetevője. Itt tulajdonképpen ipari és termelékenységnövekedésről van szó, hiszen az iparosodás mindig is a technológiai és ágazati fejlődésre támaszkodott, a Lisszaboni Stratégia pedig éppen ezen a régi igazságon alapul. Egy élénk tudásalapú gazdaságban pedig szükségszerűen lennie kell egy csúcstechnológiát alkalmazó gyáriparnak, mely a tudomány és technika élvonalába tartozó, csúcstechnológiájú árukat állít elő.

#### *A politikák önkéntes koordinációja*

A törekvések sokfélesége miatt a Lisszaboni Stratégia számos olyan területre vonatkozott, melyen az EU-nak nincsen alkotmányos hatásköre, és amelyeket a tagállamok maguknak tartottak fenn. Ezért az eljárást illetően a terv az volt, hogy az Európai Bizottság által előterjesztett EU jogalkotás hagyományos „közösségi módszere” és a „nyitott koordináció módszere” néven ismertté vált folyamat ötvözetét kell alkalmazni. Ebben a folyamatban a tagállamok megállapodnak abban, hogy a nemzeti hatáskörbe tartozó területeken önkéntes alapon együttműködnek, és hasznosítják a más tagállamokban legjobban bevált gyakorlatot, melyet saját nemzeti viszonyaikhoz igazíthatnak. Az Európai Bizottság szerepe, hogy ezt a folyamatot koordinálja, mely abból áll, hogy gondoskodik arról, hogy a tagállamok teljes körű tájékoztatást kapjanak egymás eredményeiről és politikáiról, miközben a közösségi módszer alkalmazásával biztosítja azt, hogy a hatáskörébe tartozó területek – nevezetesen az egységes piac és a versenypolitika – megerősítik a lisszaboni célokat. Másfelől a Bizottság által végzett monitoring ösztönzi és létrehozza a tagállamok körében a célok elérése érdekében egymásra gyakorolt nyomást azzal, hogy az egyes tagállamok által elért eredmények nyilvánosságot kapnak. A Lisszaboni Stratégia így biztosítani az olyannyira szükséges növekedést és munkahelyeket, miközben a tagállamoktól megköveteli azt, hogy önként összehangolják politikáikat.

## Európa egy megváltozott világban

Az elmúlt négy év nem kedvezett a lisszaboni célok elérésének. Alig száradt meg a tinta a megállapodáson, amikor a világ részvénytőzsdéjén felfújódott buborék szétrobbant. A robbanás epicentrumában az amerikai dot.com és telecom részvények bizonyított pénzügyi és vállalati visszaélések közepette alulértékelt árai voltak. Megnőtt a tudásalapú gazdaság potenciáljával kapcsolatos szkepticizmus. Az USA gazdaságában két évig tartó lassulás és recesszió következett be, amit az európai gazdaság is követett. A K+F kiadások növelése, például, sokkal nehezebb a stagnáló teljesítménnyel és a kormányra és a vállalatok költségvetésére nehezedő általános nyomással jellemezhető légkörben.

### *Európai fogyasztói és üzleti bizalom*

A 2001. szeptember 11-én bekövetkező terrortámadás és az azt követő események még sötétebbé tették a nemzetközi légkört. Bár a kormányok Dohában ígéretet tettek a kereskedelmet megnyitó tárgyalások újabb sorozatának lefolytatására a világkereskedelem fellendítése érdekében, a szándékok lefordítása konkrét intézkedésekre makacsul nehezkessé bizonyult. Aggasztó volt, hogy a sokoldalú kereskedelmi megállapodások helyett a kétoldalú megállapodások száma növekedett, és az Európa és az USA közötti feszültségek keserű kereskedelmi vitákat is eredményeztek. A környezettel kapcsolatos aggasztó események növekvő száma tovább fokozta az emberiség világ éghajlatára gyakorolt hatása miatti aggodalmakat. A megnövekedett kereslet és az ellátás körüli bizonytalanság miatt a közelmúltban emelkedtek az olajárak, mely letörte a gazdasági aktivitást, és egyúttal csökkentette a közeljövőre vonatkozó előrejelzéseket. Ezeknek az eseményeknek a halmozott hatása aláásta a bizalmat az európai fogyasztók körében és az üzleti életben.

### *Az általános teljesítmény kiábrándító*

Az elmúlt négy évben az európai gazdaság általános teljesítménye kiábrándító volt. Az elmúlt két év gazdasági fellendülése Európában gyengébb volt, mint az USA-ban vagy Ázsiában, részben a továbbra is fennálló strukturális gyengeségek miatt, részben pedig azért, mert az állami és magánszektorban alacsony volt a kereslet növekedésének az üteme. Igaz, hogy amint az úgynevezett automatikus stabilizáló erők – emelkedő társadalombiztosítási kifizetések és csökkenő adóbevételek – működésbe léptek, az európai állami szektorok deficitje megnőtt, ez azonban nem volt elegendő a ciklikus visszaesés ellensúlyozására. A fiskális manőverek lehetőségét Európában korlátozta, hogy egyes tagállamok gyenge költségvetési helyzettel léptek be a gazdasági visszaesés időszakába, mivel nem konszolidálták pénzügyi helyzetüket elégségesen az azt megelőző gazdasági fellendülés időszakában. Következésképpen a stabilitási és növekedési paktum nem tudott kellő támogatást nyújtani azokhoz a növekedést fokozó makrogazdaság-politikákhoz, melyek tovább ellensúlyozták volna a gazdasági ciklus lefelé irányuló komponensét.

### *Nem eléggé komolyan vett végrehajtás és teljesítés*

Így sok tagállamban ördögi kör alakult ki. A strukturális gyengeségek és az alacsony kereslet miatt a nemzetgazdaság teljesítménye gyenge volt. Mivel a gazdasági teljesítmény gyenge volt, nehezebb volt végrehajtani a Lisszaboni Stratégiát. Az alacsony gazdasági növekedéssel jellemezhető környezetben egyes kormányoknak nehezebb volt megfelelnie vállalt kötelezettségeinek. El kell mondani azonban azt is, hogy mindennek tetejébe sok tagállam nem vette

elégé komolyan a közösen elfogadott intézkedések végrehajtását és teljesítését. Az egységes piac kiteljesítése például nem kapott kellő prioritást. Ez távol tartotta Európát az elérendő céloktól.

## Vegyes lisszaboni kép

Lisszabonban és az Európai Tanács azt követő tavaszi ülésén egy sor nagy ívű cél<sup>1</sup> elfogadására került sor, a világelső európai gazdaság kialakulásának támogatására. A 2010-ig tartó időszak fele eltelt, az átfogó kép azonban nagyon vegyes, és sok tennivaló van még, ha el akarjuk kerülni, hogy Lisszabon az elmulasztott lehetőségek és be nem tartott ígéretek szinonimája legyen.

A csatlósítás ellenére azonban Lisszabon képe mégsem olyan egyhangúan komor, mint ahogy némelyek szeretik lefesteni. Az 1990-es évek közepe és 2003 között jelentős fejlődés történt a foglalkoztatásban. Az európai kormányok olyan intézkedéseket vezettek be, melyek összességében megkísérelték felszámolni az alacsonyan fizetett munkaerő foglalkoztatásának akadályait, fokozták aktív munkaerő-piaci politikáikat, és lehetővé tették az ideiglenes foglalkoztatás bővülését. A foglalkoztatási arány az 1999. évi 62,5%-ról 2003-ra 64,3%-ra nőtt, bár ez nem csak a teljes munkaidős foglalkoztatást tartalmazza. Az EU 15-ök közül hét tagállam 67%-os időközi cél elérését tűzte ki 2005-re. A nők körében a foglalkoztatás 2003-ra összességében 56%-ra emelkedett. Egyes országok sikerrel valósítottak meg az idősebb munkavállalók foglalkoztatási arányának növelését célzó politikát, mely így jelenleg eléri a 41,7%-ot.

### *Fejlődés a foglalkoztatáson túl*

A foglalkoztatáson túl is volt fejlődés. A tagállamok előrelépést tettek az IKT és az internet iskolákon, egyetemeken, adminisztrációban és kereskedelembe való használatának elterjesztése terén. Gyorsan növekedett például az internet behatolása a háztartásokba, mely területen 12 tagállam érte el a kitűzött célt.

### *Mindkét eredmény lemaradást jelez*

Pesszimistább képet mutat a munkahelyek számának nettó gyarapodása, mely jelentős mértékben lelassult az elmúlt években, és fennáll a kockázata annak, hogy nem sikerül elérni a 2010-re kitűzött 70%-os foglalkoztatási arányt. Ugyanez vonatkozik az idősebb munkavállalók 50%-os foglalkoztatására. A K+F célt illetően, jelenleg csak két olyan ország van, ahol a K+F ráfordítások meghaladják a GDP 3%-át; ugyanebben a két országban az üzleti szféra eléri a GDP 2%-ának megfelelő K+F ráfordítási szintet. A többiek mindkét arányt tekintve lemaradást mutatnak. Nagyon kiábrándító képet mutatnak a pedagógusok digitális képzése terén elért eredmények, és csak öt ország lépte túl az EU belső piacára vonatkozó irányelvek átültetésével kapcsolatos célt.

A környezet témakörében a gazdasági teljesítmény elválasztása a káros környezeti hatásoktól csak részben volt sikeres. Európában például gyorsabban nő a forgalom, mint a GDP, egyre nagyobbak a dugók, hasonlóképpen a levegőszennyezés és a zajszint, és folytatódik a természet károsítása. A legtöbb európai ország nem éri el az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának kyotói szintjét, és 1999 óta csak három ország ért el látható eredményt a kibocsátás csökkentésében.

---

<sup>1</sup> A Lisszaboni Stratégia megvalósítása tett előrehaladás monitoringjához a Bizottság és a Tanács elfogadott egy 14 indikátorból álló listát. A tagállamok ezen indikátorok szerinti teljesítményét az 1. sz. melléklet mutatja be.

Az európai bővítés – miközben öröndetes – még inkább megnehezítette a lisszaboni célok európai szintű elérését. Az új tagállamokban általában sokkal alacsonyabb a foglalkoztatás aránya és a termelékenység szintje; a K+F célok elérése például sokkal nehezebb egy alacsonyabb alapról indulva, mint a Lisszaboni Egyezményt aláíró, eredetileg 15 tagú EU-nak.

## Lisszabon folyamatossága

*Komoly  
elmaradás a  
céloktól*

Nyilvánvaló, hogy elégedettségre nincs ok. Túl sok cél esetében komoly elmaradás várható. Európa az USA-hoz és Ázsiához viszonyítva lemaradt, társadalmi nyomás alatt vannak.

*Még soha  
nem volt  
szükség  
ennyire az  
ambícióra*

Azt jelentené ez, hogy gond van az ambícióval? A válasz: nem. Még soha nem volt szükség ennyire az ambícióra, legyen szó akár a bővítés, akár az öregedő népesség vagy az erősödő globális verseny támasztotta kihívásokkal való szembenézésről, a jelenlegi munkanélküliségi szintek csökkentésének szükségességéről nem is beszélve. Talán a Lisszaboni Stratégia lenne túlságosan ambiciózus? A válasz ismét nem. Európa akkor sem állna biztos talajon, ha minden célt sikerült volna a tervek szerint elérni. A versenytárs országok és régiók is fejlődnek ugyanis, fenyegetést jelentve Európa globális gazdasági rangsorban elfoglalt helyére nézve. Európának meg kell találnia a helyét a világ gazdaságban, ami mindazonáltal lehetővé teszi számára, hogy kitartsa saját jellegzetes szociális modellje mellett, melyet nagyon helyesen fenn kíván tartani. Legyen az akár a várható élettartam, a csecsemőhalandóság, a jövedelmek egyenlőtlensége vagy a szegénység témaköre, Európa eredményei sokkal jobbak, mint az Egyesült Államokéi. A Lisszaboni Stratégia célja ezeknek az eredményeknek a fenntartása egy olyan környezetben, ahol a kihívások halmozottak és növekednek.

*Európának  
meg kell  
találnia  
a helyét*

*Nem  
egyszeri  
célkitűzés*

Változtatni kellene a 2010-es határidőn? Ismételten nem. A 2010-es határidő azért fontos, mert jelzi és megerősíti, hogy sürgősen kell cselekedni. Egy új, későbbi határidő kitűzése azt sugallná, hogy a helyzet most kevésbé sürgető, következésképpen helytelen lenne. A 2010-es határidő által támasztott folyamatos kihívás szükséges ahhoz, hogy a tagállamok ösztönözve érezzék magukat arra, hogy komolyan törekedniük kell a helyzet javítására. Lisszabon semmi esetre sem tekinthető egyszeri célkitűzésnek, melyet 2010 után el lehet felejteni, még akkor sem, ha a célokat sikerül elérni. Ez egy szüntelen folyamat, melynek célja, hogy biztosítsa Európa mint egy magas termelékenységű, magas hozzáadott értéket előállító, magas szintű foglalkoztatással jellemezhető és környezethatékony gazdaság jövőjét. A folyamat nem fog véget érni egy adott időpontban, hanem folyamatos megújulás, újraértékelés és újbóli kötelezettségvállalás tárgyát kell képeznie. Ezért is fontos, hogy a politikai vezetők most kimutassák kellő mértékű elkötelezettségüket az iránt, hogy kihasználják a gazdasági légkör jelenlegi gyenge javulását, és fokozzák az üzleti bizalmat, hogy minél inkább behozhassák az elmúlt négy év lemaradását.

*Európa  
jövőképe  
elérése*

A Lisszaboni Stratégia nem az USA másolására tett kísérlet – távolról sem az. Lisszabon Európa arra vonatkozó jövőképe a megvalósításáról szól, hogy mi akar lenni, és mit akar megtartani a fokozódó globális verseny, egy öregedő társadalom és a bővítés fényében. Tág értelemben vett törekvése a szolidaritás a rászorulókkal most és a jövőben. Ennek a célnak a

megvalósításához Európának fokozott növekedésre és több foglalkoztatottra van szüksége.

## Külső kihívások – két tűz között

A nemzetközi verseny fokozódik, és Európának kettős kihívással kell szembenéznie, melyet Ázsia és az USA támaszt. A kínai gazdaság gyors növekedésének a lehetősége nemcsak egy új versenytárs megjelenését eredményezheti Európa számára, hanem egy hatalmas, bővülő piacot is. Ahhoz, hogy Európa ki tudja használni a lehetőséget, megfelelő gazdasági alappal kell rendelkeznie, és fel kell ismernie, hogy az előttünk álló évtizedekben mind a hazai, mind a külföldi piacokon óriási lesz a verseny az iparcikkek gyártása terén, különösen a magas bértartalommal és stabil technológiával rendelkezőknél. Sőt, a terjedelmes és növekvő külföldi közvetlen beruházási állománnyal és saját tudományos bázissal iparosodó Kína az alacsony hozzáadott értékkel rendelkező áruk mellett a magas hozzáadott értékűeknél is versenyezni kezdett. Bár a kínai bérek az európaiaknak csak a töredékét teszik ki, nyilvánvaló, hogy a Kínában és az EU-ban előállított áruk minőségbeli különbsége már csak csekély, vagy nincs is különbség.

Nem kevésbé valóságos kihívást jelent India sem, különösen a szolgáltató szektorban, ahol a képzett, olcsó, angol ajkú hatalmas munkaerőbázisa révén a legnagyobb haszonélvezője a szolgáltató szektorbeli funkcióik „offshoring” vagy „outsourcing” névvel illetett erőforrás kihelyezésének. Ázsia együttes jelenléte a világ kereskedelmi rendszerében egyre markánsabb.

*Válasz az  
Ázsia és az  
USA  
jelentette  
kihívásokra*

Európának fejlesztenie kell saját szakosodási területeit, kiválóságát és viszonylagos előnyét, mely szükségszerűen a tudásalapú gazdaság iránti elkötelezettséget jelenti a szó legtagabb értelmében. Ezen a ponton azonban az USA erőfölényével kell szembe néznie. Fennáll a veszélye annak, hogy az USA megszilárdítja vezető szerepét. Az USA-ban található a világ 300 vezető informatikai cégének 74%-a, valamint a 46%-a annak a 300 cégnek, mely a K+F ráfordítások rangsorát vezeti. Világviszonylatban az EU részesedése a csúcstechnológiájú termékek exportjában alacsonyabb mint az Egyesült Államoké; szintén alacsonyabb a részesedése a csúcstechnológiájú iparcikkek gyártása területén a hozzáadott érték teljes összegét tekintve, és kevesebb a csúcstechnológiájú iparcikkek gyártásában foglalkoztatottak száma. Aha meg akar felelni az Ázsia és az USA jelentette kihívásnak, akkor a globalizálódott gazdaságban Európának nincs más választása, mint tudásalapú gazdaságának és az alapjául szolgáló gazdasági teljesítményének az erőteljes fejlesztése.

## Belső kihívások – Európa öszülése

*Az európai  
népesség  
drámai  
változása*

Két erő – a születések csökkenő aránya és a várható élettartam növekedése – kölcsönhatásából adódóan drámai változás megy végbe az európai népesség létszámában és korösszetételében. Az előrejelzések szerint a népesség összlétszáma 2020-ig csökkenni fog<sup>2</sup>. 2050-re az aktív népesség (15-64 év közöttiek) létszáma az előrejelzések szerint 18%-kal lesz alacsonyabb a

<sup>2</sup> „Az öregedő népesség okozta költségvetési kihívások”, EPC/ECFIN/655/01 2001.

jelenleginél, a 65 év fölöttiek létszáma pedig 60%-kal megnő. Ennek eredményeképpen a nyugdíjas korúak jelenlegi aktív népességhez viszonyított átlagos aránya megduplázódik, a mai 24%-ról csaknem 50%-ra fog emelkedni. 2050-ben az eltartottnak ez az aránya a dániai 36% és az olaszországi 61% között változik majd.

Ez a folyamat már elindult, és 2015-ben az eltartottak aránya már 30% lesz az EU-ban. Ez a hatás összeadódik majd az idősebb munkavállalók alacsony foglalkoztatási arányával. Ezek a fejlemények mélyreható következményekkel járnak az európai gazdaságra nézve, illetve arra, hogy az mennyire képes finanszírozni az európai jóléti rendszereket. A népesség előregedése miatt megnő a kereslet a nyugdíj- és egészségügyi ellátás iránt, miközben csökken a szükséges javakat megtermelő aktív népesség létszáma.

Az Európai Bizottság előrejelzéseiben<sup>3</sup> szereplő becslések szerint a népesség öregedésének valódi hatása az lesz, hogy a jelenlegi 2-2,25%-ról 2040-re 1,25%-ra csökken az EU növekedési potenciálja. Egy ilyen mértékű fogyatkozás kumulált hatására az egy főre jutó GDP mintegy 20%-kal lesz a vártnál alacsonyabb. Ha a munkaerő potenciálja változatlan marad, akkor a gazdaság növekedési potenciálja már 2015-től lecsökken körülbelül 1,5%-ra.

A népességnek ez az előregedése a nyugdíj- és egészségügyi ellátás ráfordításainak a GDP 4-8%-át kitevő növekedését eredményezi 2050-re<sup>4</sup>. Az előrejelzések szerint a nyugdíj- és egészségügyi ellátásra költött ráfordítások sok tagállamban már 2020-tól a GDP mintegy 2%-ával fognak nőni, 2030-ban pedig a GDP 4-5%-ára rúg majd a növekedés. Ezen felül a gazdaság alacsonyabb növekedési üteme negatív hatással lesz az állami költségvetésre, és ez a negatív hatás 2010-től folytatódni fog.

## A bővítés jelentette kihívás

A bővítés még hangsúlyosabbá tette az egyenlőtlenséget és az EU kohéziós problémáit. Az EU népessége 20%-kal gyarapodott, miközben az európai GDP növekedése csak 5%-os volt, mely az EU 25-öknél az egy főre eső teljesítmény 12,5%-os esését eredményezte. Emellett az új tagállamokat erőteljes regionális különbségek jellemzik, a jómód néhány régióban összpontosul. Az egy főre jutó EU teljesítmény kevesebb mint 75%-át mutató régiókban lakó népesség 73 millióról 123 millióra nőtt.

*Még nagyobb erőpróbát jelentő célok*

Hasonlóképpen - a korábban már említettek szerint – egyes lisszaboni célok az EU 25-ök számára még nagyobb erőpróbát fognak jelenteni, mint az EU 15-ök számára. Az EU 25-ökre jellemző átlagos foglalkoztatási arány például a bővítés következtében csaknem 1,5 százalékponttal alacsonyabb lett. Az EU 25-öknél a tartós munkanélküliek aránya 4%, szemben az EU 15-ökre jellemző 3,3%-kal. A környezettel kapcsolatos célok némelyikét is nehéz lesz elérni. Egyes indikátoroknál (pl. a GDP arányában kifejezett K+F ráfordítás), az új tagállamoknak jelentős mértékben fokozniuk kell erőfeszítéseiket.

A bővítés pozitív aspektusa, hogy az új tagállamoknak az európai átlaghoz való felzárkózás a gyors GDP és termelékenységnövekedés elérését kínálja, a

<sup>3</sup> „Az EU gazdasága: 2002 értékelése”, European Economy No 6/2002, p. 192.

<sup>4</sup> „Az öregedő népesség hatása az állami költségvetésre”, EPC/ECFIN/407/04 2003.

gazdasági dinamizmus térségét teremtve meg így Kelet-Európában. Ennek a folyamatnak már bizonyítékai is vannak. Észtországban, Litvániában, Lettországban, Magyarországon, Lengyelországban, Szlovéniában, Szlovákiában és a Cseh Köztársaságban a teljesítmény és termelékenység bővülése az elmúlt öt évben meghaladta az amerikai szintet. A feleslegessé vált elavuló technológiák legmodernebb folyamatokra történő lecserélésével műszaki kapacitásukat tekintve egy generációt átugorhatnak. Minden remény megvan arra, hogy teljesítményük és termelékenységük növekedése folytatódni fog.

Mindazonáltal alacsony adó- és bérszintjük, mely vonzza a befektetőket az EU többi részéből, nagy valószínűséggel súrlódást fog okozni. Ha nem következik be valamiféle konvergencia, ezek a feszültségek halmozódni fognak. Ebben a tekintetben a jövőbeli belső kohézió megteremtéséhez létfontosságú a lisszaboni célok elérése, melyek a növekedés és foglalkoztatás fokozását irányozzák elő az EU minden részén.

## **A növekedés, foglalkoztatás és termelékenység adatai**

Európa gazdasága – kerekén kimondva – kevésbé gyorsan bővül, mint az Egyesült Államoké, és a közelmúltban alacsonyabb termelékenység-növekedési ütem jellemezte. Az 1970-es évek közepén lezárult a háborút követő folyamat, amikor az egy főre jutó teljesítményt tekintve az EU felzárkózott az USA-hoz (lásd 1. ábra), majd azt követően nagyjából stabilizálódott a helyzet. 1996-tól kezdve azonban az EU-ban az egy főre jutó teljesítmény 0,4 százalékponttal az amerikai érték alatt van. Miután lábra kapott, Európa most teret veszít.

### **1. ábra: Az egy főre jutó EU GDP PPS-ben (állandónak tekintett 1995-ös áron) (US = 100)**

*Forrás:* Bizottság szolgálatai, 2004-05: előrejelzések

Az egy főre jutó teljesítménynek ezt a kedvezőtlen alakulását a termelékenység területén Európa USA-hoz való felzárkózási folyamatának a visszafordulása kísérte. Évtizedek óta először a munka termelékenysége az EU-ban az amerikaiánál alacsonyabban fekvő növekedési görbét mutat. Az 1996-2003 időszakban az EU 15-öknél a termelékenység növekedési ütemének az átlaga 1,4% volt<sup>5</sup>, szemben az USA-ban regisztrált 2,2%-kal.

### **2. ábra: A munka óránkénti termelékenységének növekedése (mozgó átlag)**

*Forrás:* Bizottság szolgálatai, AMECO adatbázis

A munkatermelékenység növekedési ütemének a csökkenése az 1990-es évek közepén többé-kevésbé egyenlő mértékben tudható be az egy munkavállalóra eső befektetési szint csökkenésének és a technológiai fejlődés üteme lelassulásának. Az előbbi részben magyarázzák az EU nem sokkal korábbi sikerei a munkahelyteremtésben, ezzel szemben azonban felhozható

<sup>5</sup> Az új tagállamok általában dinamikusabb növekedésből adódóan az EU 25-öknél a termelékenység átlagos növekedése ebben az időszakban kicsit élénkebb volt, de még mindig jóval elmaradt az amerikai mögött.

az, hogy az újonnan létrehozott munkahelyekre általában az alacsony termelékenység jellemző.

Az utóbbi ugyanazokhoz az okokhoz kapcsolódott, mint ami miatt Európa nem teljesíti a lisszaboni célokat: a kutatásra és fejlesztésre, illetve az oktatásra fordított beruházások elégtelen szintje, a kutatási eredmények piacon értékesíthető termékekké és folyamatokká való átalakítására való gyenge képesség, és az európai információs és kommunikációs technológiai iparágak (az iroda-felszereléseket és félvezetőket gyártókat is ideértve), valamint az IKT-t felhasználó európai szolgáltatások (például nagy- és kiskereskedelem, pénzügyi szolgáltatások) IKT lassú terjedése miatti alacsony termelékenysége. Ez azt eredményezte, hogy az információs és kommunikációs technológiák hozzájárulása a növekedéshez csak a fele volt az USA-ban megfigyeltnek. Ez a teljesítmény Európa iparszerkezetéből is adódik, melynek alapját inkább az alacsony és közepes technológiájú iparágak képezik, és a termelékenység gyors növekedését ígérő ágazatokra való átállás nehézséget jelent számára.

*A munka  
kapacitás-  
kihasználtsá-  
gának a  
javítása*

Az 1990-es évek második felében az előző évtizedhez viszonyítva összességében nőtt az éves ledolgozott munkaórák száma az EU-ban. A növekedés elsősorban az újonnan létrejött munkahelyek gyarapodásának tudható be, miközben az egy személyre eső ledolgozott éves munkaórák átlagos száma tovább csökkent. 1983-tól kezdve az egy személyre eső átlagos munkaórák száma nemcsak erőteljesebben csökkent, mint az USA-ban és Japánban, hanem az a rövidebb munkahét és a kevesebb munkanap miatt folyamatosan alacsonyabb szinten mozgott. Az egy főre eső teljesítménynövekedéshez való pozitív hozzájárulás érdekében egyrészt a foglalkoztatás bővítésével, másrészt pedig a munkavállalók életük során ledolgozott munkaórái számának emelésével javítani kell a munka kapacitáskihasználtságát.

A foglalkoztatás korábban már említett, közelmúltbeli bővülése Európában az óránkénti termelékenység növekedésének *visszaesésével* párosult, míg szemben az USA-ban az óránkénti termelékenység *fokozódásával*. Ha Európa emelni kívánja lakói életszínvonalát, akkor a növekedést, keresletet és foglalkoztatást támogató makrogazdasági keretbe helyezett különböző reformpolitikák segítségével fel kell gyorsítani a foglalkoztatás és a termelékenység fokozódásának az ütemét.

## Célirányos, közös, azonnali fellépés

*Központban  
a növekedés  
és a foglal-  
koztatás*

Közép- és hosszútávon nem kevesebb forog kockán, mint az Európa által kiépített társadalom fenntarthatósága. Az európaiak meghatározták, hogy miben fejeződjenek ki közösen vallott értékeik: egy olyan társadalmi szerződés iránti elkötelezettségben, mely biztosítást nyújt a munkanélküliség, betegség vagy idős kor kockázata ellen, és a minőségi oktatáson keresztül mindenkinek esélyt teremt; a közintézmények, a közszféra és a közérdek, valamint az iránti elkötelezettségben, hogy a piacgazdaságot méltányosan és a környezet tiszteletben tartásával kell működtetni. Ezek az értékek olyan szociális rendszerekben, közintézményekben és szabályozásban fejeződnek ki, melyek drágának számítanak egy olyan világban, ahol a régi renddel szemben az alacsony költségek és a nagy hatékonyságú eljárások akarnak érvényre jutni. Ha Európa nem képes alkalmazkodni, nem képes rendszereit

korszerűsíteni, és nem képes növekedését és foglalkoztatását kellő gyorsasággal fokozni, akkor lehetetlenné válik a választott értékrend fenntartása. Röviden szólva, a lisszaboni célok eléréséhez Európának a növekedésre és a foglalkoztatásra kell koncentrálnia.

*Nagyobb  
igyekezetre  
van szükség*

A Lisszaboni Stratégia a legjobb válasz, amit Európa a többszörös kihívásra adhatott, illetve adhat. Törekvések és célok olyan kerete ez, mely nagy vonalakban kijelölte egy valóban innovatív, a technológia élvonalában működő és az Európa számára szükséges növekedést és munkahelyeket megteremtő európai gazdaság fenntartásához szükséges változás irányát. A Magas Szintű Munkacsoport nézete szerint a lisszaboni irány helyes és követendő, de a végrehajtásban sokkal nagyobb igyekezetre van szükség – és jobban tudatosítani kell, hogy annak elmulasztásáért milyen nagy árat kell fizetni.

A probléma az, hogy a Lisszaboni Stratégia túlságosan átfogó ahhoz, hogy egy összefüggő történetként lehessen értelmezni. Lisszabon mindenről szól, és így semmiről sem szól. Mindenki felelős, így senki sem az. A stratégia végcélja néha nem látható. Egy nagy ívű és átfogó reform napirendjét világosan kell elbeszélni ahhoz, hogy hatékonyan lehessen kommunikálni arról, hogy miért is van rá szükség. Fontos, hogy mindenki tudja, miért kell csinálni, és lássa, hogy a néha fájdalmas reformok végrehajtása indokolt. Fontos, hogy mindenki tudja, ki a felelős.

*Európa el-  
kötelezett-  
sége a  
társadalmi  
kohézió  
mellett*

Megismételve, Lisszabon arról szól, hogy Európa a világ legjobbjai közé tartozó, egységes, versenyképes, dinamikus tudásalapú gazdasággá váljon. Be kívánja ágyazni Európa elkötelezettségét a társadalmi kohézió és a környezet iránt a növekedést és munkahelyeket teremtő folyamat magjába, hogy a társadalmi kohézió és a környezet védelme Európa versenyelőnyének összetevői lehessenek. Ez azonban nem tehető meg akkor, ha a háttérben egy stagnáló vagy lassan növekvő kereslet áll. A tágabb makrogazdasági keretnek, mind a monetáris, mind a fiskális politikát tekintve a lehető legnagyobb mértékben támogatnia kell a növekedést. Ennek fényében a Magas Szintű Munkacsoport támogatja az Európai Bizottság által nemrégiben javasolt, Stabilitási és Növekedési Paktumban szereplő reformokat. Ezek a reformok elegendő rugalmasságot kínálnak ahhoz, hogy olyan gazdaságpolitikákat lehessen működtetni, mely a stabilitás fontosságának szem előtt tévesztése nélkül csökkenti a gazdaság ciklikusságának hatását. A jelenlegi enyhe fellendülés időszakában meg kell erősíteni a kormányok fiskális pozícióját, hogy a következő visszaesés időszakában nagyobb mozgásterük legyen fokozott kiadások vagy tartós adócsökkentések megtételére. Meg kell teremteni a vállalkozások körében a bizalmat ahhoz, hogy abban a tudatban végezzenek befektetést és innovációt, hogy a mindennek felett álló cél a jelenlegi fellendülés fenntartása, és azzal együtt a lisszaboni célok végrehajtása.

A Lisszaboni Stratégia megvalósítása minden tagállamnak az előnyére válik. Az Európai Unió azon a jól megalapozott elven nyugszik, hogy az európaiaknak jobb összetartani („Europeans better hang together or they will hang separately”). Az áruk és szolgáltatások egységes piaca olyan kereskedelmet tesz lehetővé, melyből minden tagállam profitálhat. Egyetlen európai ország sem tudja elérni a környezet javulását elszigetelten; minél jobban működik az európai gazdaság, annál több befektetés áramlik a tagállamokba, melyek így kihasználhatják az általános európai üzleti légkör javulását. Hasonlóképpen, az európai tudásalapú gazdaság építésének a hatásai szintén mindenki javára érezhetők lesznek.

*Most kell  
cselekedni*

A lisszaboni egy olyan stratégia, mely akkor hozza a legnagyobb előnyöket, ha egész Európa együttesen dolgozik a végrehajtásán. Az előnyök biztosítása érdekében a tagállamoknak felelősséget kell vállalniuk, és magukénak kell érezniük a folyamatot. Az Európai Bizottságnak késznek kell lennie arra, hogy „megnevezze és megszégyenítse” azokat, akik nem teljesítenek, és egyúttal „dicsőítse” azokat, akik sikert aratnak. Túl sok forog kockán ahhoz, hogy tisztelni lehetne az érzékenységet azoknak, akik akadályozzák annak elérését, ami egész Európa számára jó. Az EU közös politikáinak – és azok költségvetésének – pedig tükrözniük kell a lisszaboni prioritásokat. Ha Európa el akarja érni céljait, akkor egyöntetűen és célratörően kell cselekednie; és most kell cselekednie.

## Második fejezet — Az akadályok elhárítása: a rejtett lehetőségek felszabadítása

### A tennivalók

*Minden elem számít* Nincsen egyetlen varázseszköz, ami meghozná Európa számára az olyannyira szükséges gyorsabb növekedést és több munkahelyet. Van viszont egy sor egymáshoz kapcsolódó kezdeményezés és strukturális változás, mely egymást erősítve és a tagállamokban párhuzamosan végrehajtva egyszerre biztosíthatja versenyképességet és az európai gazdaságban rejlő vitathatatlan lehetőség felszabadításához szükséges erőt. A Lisszaboni Stratégia minden egyes eleme közreműködik az egész sikerében.

A tagállamok szükségszerűen különböző szintről indulnak. Ez megköveteli, hogy a lisszaboni célokat mindenki saját nemzeti viszonyai és feladatai tükrében értelmezze, és ne egy általános parancsként, mely tekintet nélkül az egyes nemzetek helyzetére elrendeli az összes gazdasági mutató javítását. Ha ez nem így történik, akkor az egyes tagállamok közvéleménye számára értelmetlen lesz a stratégia.

*Öt kiemelt átfogó terület* Van azonban öt kiemelt átfogó szakpolitikai terület, ahol az Európai Uniónak és a tagállamoknak előre kell lépniük ahhoz, hogy biztosítsák mind saját gazdaságuk dinamizmusát, mind az egész európai gazdaság lendületét, melyből a tagállamok mindegyikének haszna származik. A gazdasági növekedés és a nagyobb termelékenység forrásai együttesen a következők: a tudásalapú társadalom megvalósítása, a belső piac kiteljesítése és a verseny elősegítése, a szolgáltatásokra és a pénzügyi szolgáltatásokra kiterjedően, az üzleti tevékenység és vállalkozás számára kedvező légkör kialakítása, egy alkalmazkodni képes és befogadó munkaerőpiac kiépítése és az olyan környezetvédelmi-gazdasági stratégiák kidolgozásának erőteljes támogatása, melyeknél mindenki nyertes. A Magas Szintű Munkacsoport véleménye szerint ezek mindegyikének elérése sokkal valószínűbb akkor, ha háttérükben a növekedést támogató makrogazdasági politikák állnak.

*Eredmények lehetnek két vagy akár három területen* Az egyes tagállamok talán két vagy akár három területen is dicsekedhetnek eredményekkel ezeken a szakpolitikai területeken. Senki sem dicsekedhet azonban azzal, hogy mind az öt területen sikert ért el, holott a lisszaboni cél elérése – ami tulajdonképpen nem több, mint az, hogy az európai polgárok megkaphassák azokat a lehetőségeket és azt az életminőséget, melyet szeretnének – ezt követelné meg. A feladat az, hogy észérvekkel meggyőzzük Európa vezetőit és közvéleményét Lisszabon igazáról, hogy az egyes tagállamok olyan politikákat dolgozzanak ki, melyek a megfelelő európai keret támogatásával az egyes tagállamok körülményeihez igazodnak, és azután az eddig tapasztaltnál határozottabban cselekedjenek.

Következésképpen az európai termelékenységet és növekedést nem az fogja fellendíteni, ha ezek közül a célok közül egy vagy több teljesül, hanem az, ha mindegyik – nyilvánvalóan a nemzetgazdaságok saját helyzetéhez igazítva. Minél élénkebb a szélesebb gazdaság, annál könnyebb a nehéz reformok bevezetése. A fejezet további része olyan konkrét ajánlásokat tartalmaz,

melyek segítségével a kormányzati vezetők tanúbizonyságot tehetnek a növekedési és foglalkoztatási stratégia iránti elkötelezettségükről.

## 1. A tudásalapú társadalom megvalósítása

A Lisszaboni Stratégia követelményei:

**információs társadalom:** az elektronikus kommunikációra vonatkozó szabályozási keret meghatározása; az IKT-k terjedésének ösztönzése; az e-kereskedelem feltételeinek a megteremtése; Európa vezető szerepének támogatása a mobil kommunikációs technológiák terén;

**kutatás:** kutatási és innovációs térség létrehozása; a K+F ráfordítások GDP 3%-át elérő szintre emelése; Európa vonzóbbá tétele a legokosabbak számára; az új technológiák pártolása;

**oktatás és humán tőke:** a korai iskolaelhagyók számának felére csökkentése; az oktatási és képzési rendszerek átalakítása a tudásalapú társadalom követelményeinek megfelelően; a mindenki számára elérhető élethosszig tartó tanulás támogatása; a mobilitás ösztönzése és elősegítése.

### Miért a tudásalapú társadalom?

Az Európai Tanács lisszaboni ülésén helyesen felismerte azt, hogy Európa jövőbeli gazdasági fejlődése attól függ, hogy ki tud-e alakítani olyan magas értéktartalmú, innovatív és kutatáson alapuló ágazatokat, melyek képesek felvenni a versenyt a világ legjobbjával, és képes-e azok növekedését biztosítani.

Elsőprő bizonyítéka van annak, hogy minél magasabb a kutatásra és fejlesztésre fordított kiadások összege, annál nagyobb lesz a későbbi növekedés. Az európai termelékenységnövekedés fokozásának egyik előfeltétele a K+F ráfordítások szintjének emelése. Kutatások kimutatták, hogy a K+F ráfordítások a munkatermelékenység akár 40%-os növekedését is eredményezhetik, és a gazdaság más területein is érezhető erőteljes járulékos hatással bírnak attól függően, hogy a forrásokat mire költik. A Lisszaboni Stratégia egyik legkiábrándítóbb eleme mind a mai napig az volt, hogy nem sikerült jobban megérteni a kutatás-fejlesztés fontosságát, és nagyon kis előrelépés történt ezen a területen.

*A tudás  
létrehozása  
és  
terjesztése*

A tudásalapú társadalom fogalma azonban a K+F iránti fokozott elkötelezettségnél többet foglal magában. Beletartozik a mai gazdaság minden olyan aspektusa – a csúcstechnológiájú gyártástól és az információs és kommunikációs technológiáktól a tudásra épülő szolgáltatásokon keresztül az olyan határozottan kreatív iparágakig, mint a média és az építészet – ahol a hozzáadott érték lelke a tudás. A becslések szerint a jövőben az aktív népesség legfeljebb 30%-a fog közvetlenül a tudás létrehozásával és terjesztésével kapcsolatos munkát végezni a gyártó, szolgáltató, pénzügyi és a kreatív iparágakban egyaránt. A fennmaradó munkaerő nagy része szintén nem lehet kevésbé agilis és tudásalapú, ha az új áramlatokat ki akarja

használni. Európa így építhet a tudásalapú társadalom iránti általában vett erőteljes elkötelezettségére abban, hogy a világon potenciális vezető szerepre tegyen szert.

Az IKT-k megnyitják a lehetőséget a tágabb gazdasági struktúrákban a hálózatszerű gazdaság és társadalom létrehozásához és az üzleti folyamatok alapjaikban történő átszervezéséhez. Lehetővé teszik, hogy az értékteremtés minden lépése intelligensebbé váljon. Az érték nem annyira a bemenetek kimenetté alakítása során teremődik, hanem inkább alapvetően az IKT-k által létrehozott új kapacitás és kompetenciák egyéni és összetett vásárlói igények kielégítése céljára való igénybevétele során – a vállalatok közötti vagy a vállalat és a vásárló közötti kapcsolatokban egyaránt.

A sikeres cégeket egyre inkább a hálózatszerű felépítés, a vásárlóközpontúság és az agilitás jellemzi. Az eredeti termék előállításáról – fontossága bármennyire meg is maradjon – az értékteremtés egyre inkább áthelyeződik az elosztás, finanszírozás, marketing és szolgáltatás területére. A tudás és az információs és kommunikációs technológiákban rejlő lehetőségek a gazdaság minden láncszemébe behatolnak, nem csak a magát képező gyártásba.

#### *Európa tudásalapú társadalmá*

Azonban sem Európa tudásalapú társadalmá általában, sem IKT szektora nem olyan erős, mint amilyennek lennie kellene ahhoz, hogy ezt a jövőképet valóra lehessen váltani. Akár a szabadalmi kérelmeket, a tudományos kutatók számát, az egyetemek nemzetközi rangsorban elfoglalt helyét, a Nobel-díjasok vagy a tudományos folyóiratokban szereplő hivatkozások számát tekintjük, Európa az USA után kullog. Nem sikerült kellően megragadni a globális szabványok létrehozásának lehetőségét. Az európai informatikai szektor az európai GDP-nek csak 6%-át képviseli, szemben az USA-ra jellemző 7,3%-kal<sup>6</sup>, miközben az európai informatikai beruházási javakba történő befektetések terén a közelmúltban folyamatosan körülbelül 1,6%-os GDP arányos lemaradás volt tapasztalható<sup>7</sup>.

Szerencsére erősségek is vannak. Európában körülbelül kétszer annyi diplomás végez a tudományos és a műszaki területeken, mint az USA-ban. Egyes ágazatokban, mint például a polgári űrrepülésben, a mobiltelefon és az energetikai szektorban, Európa erős. Az amerikai technológiai előny túl nagy mértékben a hadiiparban és az ahhoz kapcsolódó szektorokban összpontosul. Amire most szükség van az a tudásalapú társadalom Európa jövője szempontjából való fontosságának a felismerése és az építése iránti elkötelezettség.

### *A világszínvonalú kutatók vonzása és megtartása*

#### *A tudósok továbbra is elhagyják Európát*

Európának jelentős mértékben növelnie kell vonzerejét a kutatók számára, mivel a diploma megszerzése után továbbra is túl sok fiatal hagyja el Európát, mégpedig azért, hogy az USA-ba kerüljön. A világ más pontjairól származó

<sup>6</sup> Olivier Blanchard: „Európa gazdasági jövője”, 04-04. munkaanyag, MIT.

<sup>7</sup> 1995 és 2001 között az informatikai beruházási javakra fordított befektetések terén az USA-hoz viszonyítva 1,6%-os GDP arányos lemaradás volt tapasztalható. Francesco Daveri: Why is there a productivity problem in the EU?, Centre for European Policy Studies.

legnagyobb tudással rendelkezők és legjobbak körében pedig kevesen vannak azok, akik Európát választják lakó- és munkahelyüknek.

A nemzeti minőségbiztosítási és akkreditációs folyamatok kölcsönös elismerése rendszerének továbbfejlesztése fontos, a megfelelő irányba tett lépés, ami csökkentheti az EU-n belül azokat a mobilitást akadályozó adminisztratív tényezőket, melyekkel a kutatók folyamatosan szembesülnek. Ezek az akadályok a társadalombiztosítási jogosultságokkal és a képesítések elismerésével kapcsolatosak. További tennivalókra van szükség az EU-n kívülről érkező kutatók és hozzátartozóik belépésének megkönnyítése terén, mely a munkavállalási engedélyek és vízumok beszerzésének egyszerűsített, gyors eljárásain keresztül érhető el.

A vonzerő fokozása érdekében pénzügyi kérdésekre is figyelmet kell fordítani. A tagállamoknak sürgősen foglalkozniuk kell az egyetemek finanszírozásának problémájával. Ha Európa nagyobb vonzerőt akar gyakorolni a világ legjobb kutatóira, akkor a kutatási körülményeik és javadalmazásuk javításának kérdését most kell megoldani.

A technológiaátadás és az innováció hajtóerejét jelentő kreatív kapcsolat egyrészt az egyetemek, tudósok és kutatók között, másrészt pedig az iparral és a kereskedelemmel, szükségszerűen az egyetemek és a vállalatok fizikai közelségében gyökerezik. Már elegendő bizonyíték van arra világszerte, hogy erre a kapcsolatra csúcstechnológiai hálózatok épülhetnek, azoknál messzebbre megy azonban az „ideopolis”, melynek példája Helsinki, München és Cambridge. Ezek támogató tényezők – nevezetesen fejlett kommunikációs és közlekedési infrastruktúrák, a vállalkozóknak kockázati tőkét biztosító pénzügyi intézetek és technológiaátadási szakemberek, a kreatív kapcsolat hajtóerejét képező támogató állami hatóságok – sorával rendelkeznek, és vonzó környezetet jelentenek a tudásalapú foglalkoztatás számára. Az „ideopolis” olyan városokból alakul ki, melyek dinamikus, gyors növekedéssel jellemezhető, tudásalapú régiók szívében helyezkednek el.

**Fontos ajánlások:**

*Az EU-nak vonzereje növelésével több kutatót kell vonzania a világ legjobbjai és legokosabbjai közül. Ezért az Európai Tanács 2005. tavaszán tartott ülésén el kellene fogadni egy cselekvési tervet a világszínvonalú tudósok, kutatók és hozzátartozóik EU-ba, illetve EU-n belüli költözését akadályozó adminisztratív tényezők felszámolására.*

*A cselekvési tervet 2006. tavaszáig kellene végrehajtani.*

*A kutatók számára gyors munkavállalási engedély és vízumeljárásokat kell bevezetni, és javítani kell a szakképesítések kölcsönös elismerését.*

## *Legyen kiemelt prioritás a kutatás-fejlesztés*

Cáfolhatatlan bizonyítékok állnak rendelkezésre arról, hogy a K+F fellendítése létfontosságú előfeltétele annak, hogy Európa versenyképesebbé váljon. Alapvető stratégiai hiba lenne nem e bizonyíték szerint cselekedni, mégis túl sok tagállam továbbra is aggasztóan elégedett, és a dolog sürgető voltának sokkal nagyobb tudatosítására szorul.

### *A tudományos alap megerősítése*

A magasabb szintű K+F ráfordításnak továbbra is komoly strukturális akadályai vannak mind a magán-, mind a közszférában. Ösztönözni kell a kutatásba befektető, újonnan alapított közép- és kisvállalkozásoknak nyújtott adókedvezményeket. A tudományos bázis megerősítése és a magánszektor K+F befektetésekre gyakorolt emelő hatásának fokozása érdekében uniós és nemzeti szinten fokozni kell a K+F közpénzekből történő támogatását, különösen azoknál a kulcsfontosságú technológiáknál, melyek a gazdasági növekedés hajtóerejét jelentik. Meg kell könnyíteni a magán- és közszféra közötti partnerség (PPP) mint befektetést ösztönző eszköz kialakulását. A tudományos érték szerint rangsorolt hosszú távú kutatások Európai Kutatási Tanácscon keresztül történő finanszírozásával és koordinálásával meg kell erősíteni Európa tudományos bázisát. Ugyanakkor a tagállamoknak és a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy a közbeszerzés hogyan használható fel az új kutatás- és innováció-intenzív termékek és szolgáltatások úttörő piacaként.

Emellett mind nemzeti, mind uniós szinten mozgósítani kell az érintetteket és érdekelteket, hogy tegyenek nagyobb erőfeszítéseket a magán- és közszféra közötti európai szintű partnerkapcsolatokon alapuló technológiai kezdeményezések támogatására.

#### **Fontos ajánlás:**

*A tudományos kiválóság előmozdítása érdekében az Európai Parlament és a Tanács 2005. végéig állapodjon meg egy autonóm Európai Kutatási Tanács (European Research Council, ERC) létrehozásában (a 7. kutatási keretprogram hatálya alatt), a hosszú távú alapkutatások európai szintű finanszírozása és koordinálása céljából.*

## *Az IKT-k előnyeinek maximális kihasználása*

A jövőbeli gazdasági növekedés biztosítása érdekében az Uniónak egy átfogó és holisztikus stratégiára van szüksége az IKT szektorbeli növekedés és az IKT-k gazdaság minden részében való terjedésének fellendítésére. Kiemelt prioritás az e-Európa cselekvési terv megvalósítása, mely az e-kereskedelmet, az e-kormányzatot és az e-tanulást támogató intézkedések meghozatalára szólít fel. Teljes körűen végre kell hajtani és szigorúan fogatosítani kell továbbá az elektronikus kommunikációra vonatkozó, 2002-ben elfogadott szabályozási keretet, hogy jobban érvényesülhessen a verseny árleszorító hatása a fogyasztók és a vállalatok számára. Ez szorosabb együttműködést követel meg az Európai Bizottság, a nemzeti versenyhivatalok és a nemzeti szabályozó szervek között.

A stratégiának arra is összpontosítania kell, hogy 2010-re legalább 50%-kal növekedjen a szélessávú hozzáférést élvezők köre. A használat túl sok tagállamban továbbra is alacsony szintű és elszórt. Többet kell tenni a hozzáférés árának leszorítása, a keresletet ösztönző új tartalomszolgáltatás és a szélessávú hálózatok kiépítésének felgyorsítása érdekében, különösen a vidéki térségekben. Az erőfeszítések során nemcsak a vezetékes, hanem a vezeték nélküli szélessávú hálózatokra (3G és műholdas) is koncentrálni kell. Az utóbbi ugyanis a digitális szakadék áthidalására alkalmas gazdaságos, gyors internet-hozzáférést kínál, és ezáltal a társadalmi és területi kohézió célkitűzésének megvalósításához is hozzájárul.

*Szabványok kidolgozása* Európának szüksége van továbbá egy olyan szabályozási keretre, mely ösztönzi az új technológián Unión belüli és kívüli fejlesztését és terjesztését elősegítő szabványok kidolgozását.

### Fontos ajánlás:

*A tagállamoknak nagyobb mértékben és jobban kell nyomon követniük az „e-Európa 2005” cselekvési tervet ahhoz, hogy maximálisan ki tudják használni az IKT-k előnyeit. Különösen az e-kormányzat területén van szükség nagyobb előrelépésre. A tagállamoknak növelniük kell a szélessávú internet-hozzáférést élvezők körét, hogy 2010-ig legalább 50%-os növekedést érjenek el.*

## *A szellemi tulajdon védelme az innováció ösztönzése érdekében*

*A meg-  
térülés  
élvezete*

A vállalatok csak akkor fektetnek be innovációba és kutatás-fejlesztésbe, ha biztosak lehetnek abban, hogy a befektetés megtérül számukra. Ennek lényegi előfeltétele egy olyan jogi keret, mely az európai közép- és kisvállalkozások és tudományos intézmények számára alacsony költségen biztosítja a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok védelmét – ami nyilvánvalóan szemben áll a mai helyzettel. A legsürgetőbb az, hogy az EU fogadja el a számítógéppel megvalósított találmányok szabadalmaztatására vonatkozó függőben lévő javaslatot, és természetesen a közösségi szabadalmat.

Fontos ajánlás:

*Eljött az idő, hogy a Tanács elfogadja vagy elutasítsa a közösségi szabadalmat. Erről az alapvetően fontos jogszabályról még az Európai Tanács 2005. tavaszi ülése előtt megállapodást kell elérni. A megállapodásnak biztosítania kell azt, hogy a közösségi szabadalom valóban csökkentse a személyi tulajdon védelmének bonyolultságát, idő- és költségvonzatát. Ezért a Magas Szintű Munkacsoport azzal a kéréssel fordul az Európai tanácshoz, hogy oldja meg az elintézetlen nyelvi problémát.*

## 2. A belső piaccal kapcsolatos kötelezettségek végrehajtása

A Lisszaboni Stratégia követelményei:

**A közösségi jog eredményes átültetésének a biztosítása:** a közösségi jog átültetésének a felgyorsítása (98,5%)

**a szolgáltatások Unión belüli szabad áramlását akadályozó tényezők felszámolása;**

**a hálózatos iparágak belső piacának kiteljesítése:** a piacok és a hálózatos iparágak, nevezetesen a gáz és villamosenergia-szolgáltatás (2007); a postai szolgáltatások (2006); a vasúti közlekedés (2008); és a légtér fokozatos liberalizálása;

**a pénzügyi szolgáltatások belső piacának kiteljesítése (2005)**

**a versenyre és az állami támogatásokra vonatkozó szabályok igazságos és egységes alkalmazásának a biztosítása:** az állami támogatás lecsökkentése a GDP 1%-áak megfelelő szintre; az új fúzió szabályozás és tulajdonbavételi versenytárgyalási szabályok meghatározása; a közbeszerzésre vonatkozó

## Miért a belső piac?

### *Belső határok nélküli térség*

A személyek, áruk, szolgáltatások és a tőke szabad mozgásának elősegítése egy olyan területen belül, melynek nincsenek belső határai, a gazdasági növekedés elérése szempontjából döntő mechanizmus. A belső piac lehetővé teszi, hogy a relatív versenyképességgel rendelkező vállalatok és ágazatok szaktudásbeli előnyeikre támaszkodva növekedhessenek. Ez egy önmagát erősítő tendencia. Az erőforrásokat azok használják fel, akik leginkább képesek a felhasználásukra, és akik azután a méretgazdaságosság révén csökkenthetik költségeiket és áraikat. Általános fellendülés figyelhető meg a reáljövedelmek, a nyereség és az innováció terén. A fenntartható gazdasági fejlődést mindig is a piacnyitással és a kereskedelem erőteljes bővülésével kapcsolták össze.

Európa belső piaca a kereskedelem bővülése és a nemzetgazdasági növekedés kettős kölcsönhatását támogatja. Bár nehéz elválasztani a belső piac hatásait a többi tényezőtől, de az Európai Bizottság becslése<sup>8</sup> szerint a belső piac 10 éves működését követően az európai GDP 1,8%-kal magasabb, mint különben lett volna, és 2,5 millióval több munkahely létesült. Ez a hozzájárulás az EU potenciális éves növekedési rátájának csaknem 10%-át teszi ki.

Azonban mivel az áruk belső piacának kiteljesítésére és a szolgáltatások belső piacának létrehozására tett kísérletek megfeneklettek, a hatások gyengülnek. Az iparcikkek Unión belüli kereskedelme 2001 óta szűkül, és ugyanez jellemzi a szolgáltatásokat is. A belső piac hiányosságainak egy másik mutatója az árak Unión belüli nagy változatossága – az ár konvergencia szintje nagyon messze van az amerikaiétól<sup>9</sup>. Ezzel egy időben az EU mint befektetési hely is veszített vonzerejéből. A külföldi befektetők továbbra is befektetnek az Unióban, de több pénz hagyja el az Uniót, mint amennyi beáramlik. A nagyobb fokú piaci integráció fokozná az EU vonzerejét mind az Unión belüli, mind a harmadik országokból érkező potenciális befektetők számára.

### *A piaci integráció folytatása*

Az áruk és szolgáltatások európai piaci megnyitásának a folytatása, és az azzal szembeni védőintézkedéseknek való ellenállás ezért Európa növekedési kilátásait tekintve alapvető fontosságú – ennek ellenére azt lehet érezni, hogy a belső piac programja már lejárt feladat, és nem kapja meg azt a prioritást, ami járna neki. Ez fatális szakpolitikai hiba. Rengeteg lehetőség van a piaci integráció folytatására, melyből mind a fogyasztóknak, mind a vállalkozásoknak nagyobb gazdasági előnyei származnának. A kutatás-fejlesztési ráfordítások mellett a belső piac kiteljesítése a termelékenység és az innováció fellendítésének a kulcsa.

<sup>8</sup> SEC(2002) 1417, „A belső piac— 10 év határok nélkül”

<sup>9</sup> A belső piac eredménytáblája szerint az uniós árak divergenciáját az élelmiszereknél 80%-kal magasabb, mint az USA szintje, és még nagyobb különbség tapasztalható a közlekedési szolgáltatásoknál. Az ár konvergencia a piaci integráció jó indikátora.

## A jogszabályok gyorsabb átültetésére vállalt kötelezettség

### Ugyanaz az elkötelezettség

Az egyik leggyakrabban jelentkező akadály, hogy sok tagállam nem teljesíti a Tanácsban vállalt kötelezettségeit az elfogadott határidőkön belül. Nem sok haszna van annak, hogy a kormányok Brüsszelben elfogadjanak egy jogszabályt, ha azt követően nem mutatnak ugyanolyan elkötelezettséget a jogszabályok nemzeti szintű átültetése iránt. Annak ellenére, hogy az Európai Tanács többször felszólított a „zéró tolerancia” gyakorlására az átültetés túlzott késedelme esetén, továbbra is hatalmas problémával állunk szemben. Minden alkalommal, amikor egy tagállam késve ültet át egy irányelvet jogrendszerébe, az egész Unió versenyképessége csökken; ezért ez nem megbocsátható, és a továbbiakban nem tolerálható. Azonkívül a végrehajtó jogszabályok túl sok esetben vagy nem állnak párhuzamban az eredeti irányelvvel, vagy túl bonyolultak. Ez semlegesíti mindazokat az előnyöket, melyek az egységes szabályrendszerből fakadnának, és gyakran szükségtelen terhet ró a vállalatokra. Az ismételt mulasztást elkövetők mindkét esetben magukra ismernek.

#### Fontos ajánlások:

*2005 elején a Bizottságnak el kell készítenie a 25 tagország valamelyikében még átültetésre váró belső piaci joganyag teljes felsorolását, melyet az Európai tanács tavaszi ülésének következtetéseihez kell csatolnia. A lista tagállamok szerinti bontásban készül, a legsúlyosabb mulasztást elkövetőkkel az élen.*

*Ennek az eredménytáblának a fényében az Európai Tanácsnak a 2005. tavaszi ülésén ki kell jelölnie a joganyag átültetésének végső határidejét.*

## A szolgáltatások szabad áramlását akadályozó tényezők felszámolása

### A szolgáltatások egységes piacának megteremtése

A számos gátló tényező felszámolása nem csak az áruk belső piacán döntő fontosságú. Az EU gazdasági tevékenységének 70%-a az európai szolgáltató szektorban folyik. 1997 és 2002 között a legtöbb újonnan létesült munkahely a szolgáltató szektorban volt, amelynek ennek ellenére csak 20%-os részesedése van az európai kereskedelemben. Főleg a széles körű jogi és adminisztratív akadályok miatt Európa továbbra is elkülönülő nemzeti piacokra szakadozik. Ezek közül a piacok közül sok tulajdonképpen el van zárva a lehetséges versenytársaktól, akik más pontjain működnek annak a piacnak, melynek egységesnek kellene lennie. Ennek eredményeképpen az árak túl magasak, a termelékenység növekedése túl alacsony, és a szolgáltatások Unión belüli kereskedelmének szintje alacsonyabb, mint egy évtizeddel

ezelőtt<sup>10</sup>. Ezen a helyzeten változtatni kell, mégpedig most kell változtatni. Nyilvánvalóan külön figyelmet kell fordítani a társadalomban felmerülő aggályokra, hiszen a versenyképességből eredő haszon elérése szociális dömping árán történő elérése nem lenne összeegyeztethető a lisszaboni modellel.

Fontos ajánlás:

*Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak 2005 végéig jogszabályt kellene elfogadnia a szolgáltatások szabad áramlását akadályozó tényezők felszámolására. Ezt követően a tagállamoknak egyértelműen köteleznie kellene magukat, hogy gondoskodnak arról, hogy nem használják fel kifogásként a nemzeti szabályozást a más tagállambeli szolgáltató akadályozására vagy kizárására; a Bizottságnak kiemelten kellene kezelnie ennek a követelménynek a teljesítését.*

### *A versenyt akadályozó tényezők meghatározása és felszámolása*

#### *A fogyasztói előnyök*

Még az olyan liberalizáltnak tartott szektorokban is, mint a közműhálózatok, a nemzeti piacokon továbbra is erőfölényt élveznek a közüzemeltetők, ami gyakran a fogyasztói előnyök korlátozását jelenti. Hogy támogassa a liberalizáció folytatását és a további szektorok megnyitását az uniós verseny előtt az Európai Bizottságnak egész ágazatokra kiterjedően meg kellene vizsgálnia a versenyt akadályozó tényezőket, az állami támogatás hatását is figyelembe véve. Ez biztosítaná azt, hogy a tényleges verseny ne csak papíron, hanem a gyakorlatban is létezzen, különösen ott, ahol a helyi szabályozás megakadályozza a versenytársak belépését a nemzeti piacra.

Szisztematikusan felül kell vizsgálni, hogy milyen hatással van a szabályozás a versenyre és végső soron a fogyasztókra, és gondoskodni kell arról, hogy az szükségtelenül ne akadályozhassa a gazdasági tevékenységet. Ezt követően a Bizottságnak a nemzeti versenyhivatalokkal és szabályozó szervekkel közösen hatásos és újszerű eszközöket kellene keresnie ezeknek az akadályoknak a felszámolására. Elsőként az európai gazdaság egészsége szempontjából létfontosságú, magas hozzáadott értéket termelő szektorokra és a közműhálózatokra kellene fordítani a figyelmet. Ez elősegítené egy olyan környezet kialakítását, melyben a legversenyképesebb vállalatok arathatják le az innováció és a hatékonyság termését, egyúttal leszorítva az árakat, és növelve a fogyasztók választási lehetőségét.

---

<sup>10</sup> COM(2003) 238, 10. o.

Az energetikai szektorban új jogszabályok kerültek elfogadásra, melyek világosan kijelölik a villamos energia- és gázpiacok liberalizációjában elérni kívánt célokat. A tagállamoknak a nem lakossági fogyasztók számára 2004. júliusáig, az összes fogyasztó számára pedig 2007. júliusáig kell megnyitniuk villamos energia- és gázpiacukat. Nagyon fontos, hogy a tagállamok teljes mértékben eleget tegyenek ennek a kötelezettségnek. Egy igazán kiegyenlítő hatású szerkezet kialakítása a villamos energia- és gázszektorban lehetővé teszi majd a környezeti szempontból hatékony innovációkat az újonnan liberalizált piacokon, és ösztönözni fogja az új belépők által tett befektetéseket.

### *Az áruk szabad áramlásának valóra váltása mindenki számára*

#### *Fennálló akadályok*

Továbbra is több olyan tényező létezik, mely akadályozza az áruk szabad áramlását, és ezek az akadályok tovább nem tolerálhatók. A szabad áramlást továbbra is akadályozzák helyi szabályok, melyeket gyakran önkényesen alkalmaznak, a belső piac fő támaszát jelentő kölcsönös elismerés elvének nyíltan ellentmondva. Még az olyan területeken is, mint az építőanyagok vagy a gépek, ahol megtörtént a műszaki előírások harmonizációja, a műszaki szabványok kidolgozásának lassúsága azzal járt, hogy megmaradtak ma már nem szükséges akadályok. A Bizottságnak megfelelő erőforrásokat kell biztosítania a tagállamok ezen a területen elkövetett jogsértéseinek azonosítására és kezelésére. Összefoglaló jelentésében minden évben be kellene számolnia az Európai Tanács tavaszi ülésének arról, hogy az egyes tagállamokban milyen fennálló tényezők akadályozzák még az áruk szabad áramlását, és ezeknek az akadályoknak a felszámolását kiemelt politikai feladatként kellene kezelnie. Ezt azért lenne érdemes megtenni, mert a kölcsönös elismerés elve alkalmazásának az elkerülése becslések szerint körülbelül 150 milliárd eurós költséggel jár.

### *A pénzügyi piacok dinamikájának felszabadítása*

#### *A pénzügyi szolgáltatások sikeres integrációja*

A dinamikus és nagy versenyképességű pénzügyi piacok nem csak önmagukban kívánatosak – ezek jelentik az elengedhetetlen hajtóerőt a gazdaság összes többi szektorának a bővüléséhez, és az EU gazdasági teljesítménye fellendítésére irányuló erőfeszítések fő támaszául kell szolgálniuk. 1999-ben bemutatásra került a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó cselekvési terv (FSAP), mely egy jogszabályokból és nem jogszabály jellegű intézkedésekből álló csomag, és célja, hogy megteremtse a pénzügyi szolgáltatások nagykereskedelmének Uniós piacát, kiskereskedői piacokat hozzon létre és nyisson meg, és körültekintő szabályokat és ellenőrzést vezessen be annak érdekében, hogy a vállalatok és fogyasztó költségei jelentősen csökkenhessenek.

A cselekvési tervet – melyet 2005-re kell teljesen végrehajtani – olyan intézkedésekkel kell kiegészíteni, melyek elhárítják a határokon átnyúló klíringet és elszámolást, és elősegítik a kiskereskedői pénzügyi piacok integrációját, különösen azáltal, hogy számos tagállamban felszámolják a rugalmas jelzálog alapú finanszírozás korlátait. A pénzügyi szolgáltatások piacainak sikeres integrációjához emellett nagyobb konvergenciára van szükség az ellenőrzési gyakorlatban is. Jelenleg túl sok ellenőrző hatóság létezik egymás mellett Európában, ami nem kedvez a konvergenciának. Az

FSAP kontextusában azonban megkezdődött a nemzeti ellenőrző szervek fokozott koordinációja. A magas Szintű Munkacsoport felkéri a Bizottságot, hogy értékelje a pénzügyi szolgáltatások ellenőrzésének gyakorlata terén tett előrelépést. Az értékelést 2006. tavaszán kellene benyújtani az Európai tanácsnak, és ha szükséges, akkor a konvergencia folyamatának felgyorsítására vonatkozó javaslatokat is tartalmaznia kellene.

A pénzügyi rendszer gerince a tranzakció klíring és elszámolás. Míg ezek nemzeti rendszerei általában hatékonyak, EU szinten nem elég hatékonyan kapcsolódnak össze. Következésképpen a határokon átlépő tranzakciók szükségtelenül bonyolultak és gyakran sokkal többbe kerülnek, mint a nekik megfelelő hazai tranzakciók. Az értékpapírok határokon átvitelő kereskedelmének megkönnyítése érdekében integrált és hatékony EU szintű klíring és elszámolási rendszerekre van szükség. Ezek pedig erőteljes ösztönzést fognak adni a pénzügyi integráció folyamatának.

A kiskereskedői pénzügyi piacok integrációjának elősegítése az FSAP természetes követője az alacsonyabb költségek, a nagyobb hatékonyság, a versenyképes feltételek melletti fogyasztóbarát hitelek elérhetőbbé tétele, valamint a közép- és kisvállalkozások finanszírozáshoz való könnyebb hozzájutásának biztosítása érdekében. Különösen a jelzálog alapú refinanszírozás korlátozásainak a csökkentésével és az ingatlanvásárlás esetén kínált, az ár nagyobb arányú finanszírozásának jobb lehetőségét biztosító nagyobb és olcsóbb jelzáloghitelekkel lehet növelni a lakástulajdonosok számát és egyúttal fokozni a fogyasztást. A legtöbb tagállamban nagyon magasak a lakásvásárlás tranzakciós költségei. Egy rugalmasabb lakáspiac ösztönözné a munkaerő mobilitását, a pénzügyi szolgáltatások szektorának a fejlődését és hatékonyságát, lehetővé tenné a lakásvásárlást, és elősegítené a fogyasztói kiadások emelkedését.

**Fontos ajánlások:**

*A Tanácsnak 2005. tavasza előtt el kellene fogadnia a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó cselekvési tervben szereplő hátralévő jogszabályokat. A tagállamoknak 2005. vége előtt át kellene ültetniük a cselekvési tervből fakadó, rájuk vonatkozó joganyagot a nemzeti jogba.*

*A Bizottságnak az Európai Tanács 2005. tavaszán tartott ülése előtt ki kellene dolgoznia egy stratégiát a határokon átnyúló klíring és elszámolás akadályainak felszámolására.*

*2005. vége előtt a Bizottságnak emellett be kellene nyújtania egy elemzést és egy tennivalókra vonatkozó javaslatot a kiskereskedői pénzügyi piacok integrációjának megkönnyítésére.*

### *A vállalatok költségvetési terheinek a csökkentése*

A pénzügyi piacok integrációját egy modern és hatékony európai társasági jognak és vállalatirányítási rendszernek kell kiegészítenie, mely lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy eredményesen működő, európai léptékű szervezetet alakítsanak. A társasági adóalap Unión belüli harmonizációja, melyről azonnal megállapodásnak kellene születni a Bizottság nemrégiben tett javaslata mentén, jelentős mértékben csökkentené a több tagállamban működő vállalatok adminisztrációs terheit. Hasonló intézkedéseket kellene elfogadni a közép- és kivállalkozások adóterheinek a csökkentése érdekében, nevezetesen be kellene vezetni egy ún. „one-stop shop” rendszert, hogy a vállalatok abban a tagállamban tehessenek eleget az összes áfa kötelezettségüknek, amely országban alapították őket.

### *Világszínvonalú infrastruktúrák a világ legnagyobb belső piacán*

Európa kiegyenlítő hatású gazdasági szerkezetében vannak még infrastrukturális akadályok. Sok vállalat számára a belső piac kontinens másik oldalán elhelyezkedő területeinek elérése gyakorlatilag lehetetlen. Másoknál nem áll rendelkezésre széles sávú hozzáférés megfizethető áron, vagy egyáltalán nem, ami a máshol működő versenytársakkal összehasonlítva ugyanilyen jelentős strukturális hátrányt jelent.

*Meg kell  
teremteni a  
kapcsolatot  
a belső  
piacon belül*

A bővítés fényében ma még inkább sürgető feladat az Európa belső piacán belüli kapcsolatok megteremtése. Sok új tagállam nemcsak földrajzilag van a belső piac periferiáján, hanem kibővített és korszerű infrastruktúrákra is nagy szüksége lenne. Célrányosabb befektetésekre van szükség az infrastruktúrák területén, melynek hatékonyabb versennyel kell párosulnia az olyan területeken, mint az elektronikus kommunikáció, az energetika és a közlekedés, ahhoz, hogy a vállalkozások költségei elhelyezkedésüktől függetlenül csökkenhessenek. Ezért további késlekedés nélkül végre kell hajtani a kiemelt infrastruktúra fejlesztő projekteket támogató Quick Start programot, melyet az Európai Tanács 2003. decemberében fogadott el.

### 3. Megfelelő környezet kialakítása a vállalkozók számára

A Lisszaboni Stratégia követelményei:

**A befektetést, innovációt és vállalkozást elősegítő szabályozási környezet:** az olcsó finanszírozási lehetőségek elérésének megkönnyítése, a csődjog tökéletesítése figyelembe véve a közép-és kisvállalkozások jellegzetességeit (2000), az ipari keretek javítása, a felelős vállalatirányítás ösztönzése;

**Az üzleti tevékenység költségeinek csökkentése és a bürokrácia felszámolása:** egy jobb szabályozási stratégia kialakítása európai és nemzeti szinten (2001), a vállalatalapításhoz szükséges idő és kiadások csökkentése.

Miért van szükség a vállalkozóknak megfelelő környezet kialakítására?

*Európának  
vállalkozókra  
van szüksége*

A több tudás és a nyitott belső piac nem fokozza automatikusan az innovációt, versenyképességet és a növekedést. Az új termékek és szolgáltatások tervezéséhez, a piaci lehetőségek vásárlók számára történő értékteremtés érdekében történő kihasználásához vállalkozásra van szükség.

A növekedés és a munkahelyteremtés forrásai egyre inkább az új cégek és közép- és kisvállalkozások. A vállalkozás ezért alapvető fontosságú hivatás, ám Európában nem elég erős a „vállalkozói szellem”. Európa nem elég vonzó helyszín üzleti tevékenység végzéséhez. A vállalkozók túl sok akadállyal szembesülnek, ezért Európa sok növekedési és foglalkoztatási lehetőségtől elesik. Sokat lehet és kell tenni az üzleti környezet jobb tétele érdekében.

*A jogalkotás színvonalának emelése*

*A szabályok  
és előírások  
jelentette  
általános teher*

Az első akadály, amibe a vállalkozók ütköznek, a vállalkozásokra vonatkozó szabályok és előírások összessége által jelentett teher. Bár az előírásokat gyakran a legjobb szándékkal hozzák, egyre erősebb az az érzés, hogy elérkeztünk arra a pontra, amikor a gyarapodó szabályozásból származó előnyöknél nagyobbak az azok okozta költségek – különösen a gyártók körében. Sebességet kell váltani. A jelenlegi helyzet nem ad elegendő mozgásteret a kockázatvállaláshoz és túl sok figyelmet és erőforrást igényel a vállalkozótól. Ennek az akadálnak az elhárításához a szabályozás csökkentése, és ami még fontosabb, jobb és okosabb szabályozás szükséges.

Meg kell találni a szabályozás és a verseny közötti egyensúlyt. Szerződés jog nélkül például nem sok ügylet jönne létre. Nyilvánvaló, hogy a válasz nem a szabályozás széles körű leépítése: sok szabályozó eszköznek az a célja, hogy a vállalkozók és a fogyasztók bizalmát növelje, és versenyelőny forrása lehet. A döntéshozóknak azonban jól kell ismerniük, hogy döntéseik milyen következményekkel járnak a versenyképességre nézve. A Magas Szintű Munkacsoport ezért úgy gondolja, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani arra,

hogy a legfontosabb jogszabályok a végleges elfogadást megelőzően értékelésre kerüljenek.

Az Európai parlament, a Tanács és az Európai Bizottság 2002-ben elfogadott egy intézményközi megállapodást a „jobb törvényhozásról”. A Bizottság elkötelezte magát a jogalkotási javaslatok színvonalának emelése, valamint az összes érdekelt féllel való egyeztetés és a javasolt jogszabályok kiterjedt társadalmi-gazdasági és környezeti hatásainak értékelése mellett. Mind az Európai Parlament, mind a Tanács felismerte, hogy a jogszabály módosítás folyamata befolyásolja a jogszabályok minőségét, és ezért elhatározták, hogy a következőkben értékelné fogják a módosítások hatását. Emellett Írország, Hollandia, Luxemburg és az Egyesült Királyság kezdeményezése kihangsúlyozza, hogy csökkenteni kell a vállalkozásokra nehezedő adminisztratív terheket.

Fontos ajánlások:

*Az Európai Bizottságnak folytatnia kell a jogalkotási javaslatok elemzésére szolgáló eszköze kidolgozását úgy, hogy a versenyképesség és fenntartható fejlődés céljai jobban beépüljenek abba.*

*A Bizottságnak és a tagállamoknak az Európai Tanács 2005. tavaszán tartott ülése előtt el kellene fogadniuk az adminisztratív teher közös meghatározását. A Bizottságnak értékelnie kell, hogy milyen halmozott adminisztratív terhek nehezednek a vállalatokra, és ki kellene tűznie egy célt e terhek csökkentésével kapcsolatban. Hasonlóképpen, a tagállamoknak el kell végezniük nemzeti jogszabályaik elemzését, és ki kell jelölniük maguk számára az adminisztratív terhek nemzeti szintű csökkentésénél elérni kívánt célt. Mind a Bizottságnak, mind a tagállamoknak 2005. júliusa előtt jeleznie kellene, hogy milyen mértékben és mikorra kívánják csökkenteni az adminisztratív terheket a kiemelt fontosságú szektorokban.*

*A vállalkozás-  
indításra  
gyakorolt  
hatás*

Az adminisztratív terhek csökkentése során a Bizottságnak és a tagállamoknak különleges figyelmet kell fordítani a vállalkozásindítást befolyásoló jogszabályokra. Bár egyes tagállamok ezen a téren sokat

fejlődtek, tovább kell csökkenteni a vállalkozás indításához szükséges időt, energiát és kiadásokat. Javulást lehetne elérni a (megtöbbszöröződő) eljárásokat, az ügyfélfogadó és tájékoztató helyeket, nyomtatványokat, különböző előírt engedélyeket és költségeket illetően.

Fontos ajánlás:

*A tagállamoknak 2005 végéig jelentősen csökkenteniük kell a vállalkozásindításhoz szükséges időt, energiát és költségeket. A jelenleg legjobb három tagállam átlagos teljesítményének a megközelítését kellene célként kitűzni. Különösen ajánlott egy olyan ún. „one-stop shop” rendszer bevezetése, ahol minden vállalkozásindításhoz szükséges dolgot egy helyen lehet intézni.*

### *A kockázati tőkéhez jutás megkönnyítése*

*Nehezen  
szerezhető meg  
a szükséges  
tőke*

A vállalkozások indításának és fejlődésének másik akadálya Európában a finanszírozási lehetőségek korlátozott elérhetősége. Európában a vállalatfinanszírozás jelenleg túlságosan a kölcsönökön alapul, a kockázati tőke nem játszik elég nagy szerepet. Ez különösen az újonnan indult és a közép- és kisvállalkozások helyzetét nehezíti meg, mivel ezek a vállalkozások nem tudják teljesíteni a hagyományos pénzügyi intézetek által garanciákra vonatkozó követelményeit.

*Több tőkét  
kellene eljuttatni  
a befektetési  
lehetőségekhez*

Méltán állíthatjuk, hogy a kockázati tőkebefektetés környezete még javításra szorul. Ösztönözni kell az európai befektetőket arra, hogy vállaljanak hosszú távú részvételt az induló vállalkozásokban. A kockázati tőkére vonatkozó cselekvési terv és a más kezdeményezéseknél elért eredmények ellenére továbbra is komoly különbségek vannak a tagállamok között, és a kockázati tőke bevonás szintje az USA-ban még mindig kétszerese az uniósnak. Nem elégséges a tőkemozgósítás, és a tőkét befektetési lehetőségekhez eljuttató infrastruktúra is alulfejlett.

A tőkepiacok és az alapok továbbra is elaprózottak, a kritikus méret alattiak. Következésképpen, mivel a kilépési stratégiák el vannak zárva, az alapok és magánbefektetők által vállalt kockázat indokolatlanul magas. Ez pedig oda vezet, hogy a befektetések szintje alacsonyabb lesz, és Európa sok lehetőségtől esik el. Ezért az alapok, vállalatok, az ipar és az egyetemek közötti kapcsolat fejlesztésével meg kell erősíteni a befektetésre érdemes lehetőségek megteremtésének és azokba történő befektetés biztosításának egész láncolatát.

A konkrét szakpolitikai célkitűzéseket támogató különböző pénzügyi eszközöket, például kedvezményes kölcsönt, vissza nem fizetendő támogatást vagy állami támogatást kínáló pénzügyi intézeteknek és közintézményeknek jobban együtt kellene működniük egymással annak érdekében, hogy a vállalatok könnyebben megtalálhassák a nekik megfelelő finanszírozási formát, és kihasználhassák a felkínált lehetőségeket. Az Európai Befektetési Bank támogatását és szakértelmét szisztematikusabban ki kellene használni. A Bizottságnak a tőkepiacok elérhetésének javítására irányuló, a Magas Szintű Munkacsoport kérésére készülő elemzésében konkrét válaszokat kellene adnia arra, hogy milyen intézkedések lennének megfelelőek a szükséges kockázati tőke mozgósításához. Teljesen világos az, hogy a hálózati együttműködés ösztönzése, így a korábban már tárgyalt hálózatokban és ideopolisokban folyó együttműködés, döntő fontosságú, és a szakpolitika figyelmét igényli.

*Elő kell segíteni  
azt, hogy több  
vállalkozás  
induljon*

A harmadik akadály, hogy a vállalkozókat nagyon gyakran megbélyegzik, ha kudarcot vallanak. A dolog természetéből adódóan a vállalkozói tevékenység magában foglalja a kudarc kockázatát. Annak ellenére, hogy bizonyított, hogy a sikertelenséget elszenvedett vállalkozók tanulnak a hibáikból, és a következő vállalkozásban már jobban teljesítenek, a vásárlók és a finanszírozók tartózkodnak attól, hogy az ilyen vállalkozónak megrendelést adjanak. A tisztességes csődeljárásnak még mindig túl sok szigorú jogi és társadalmi következménye van. Ha elő akarjuk segíteni azt, hogy több vállalkozás induljon, akkor ebben radikális változtatásra van szükség.

Ha a fenti akadályokkal elég eltökélten foglalkozunk, akkor Európában elkezdhet felszabadulni a rejtett vállalkozói képesség, ami új lehetőséget kínálhat az állampolgároknak a fejlődésre. Egy egyszeri erőfeszítés azonban nem elégséges: valódi növekedés csak akkor fog bekövetkezni, ha sikerül hosszú távon megteremteni a bizalmat a keret állandóságában.

## 4. Befogadó munkaerőpiac kiépítése az erősebb társadalmi kohézió érdekében

A Lisszaboni Stratégia követelményei:

**a foglalkoztatási szint emelése:** a teljes foglalkoztatási szint felemelése 67%-ra (2005-ig), illetve 70%-ra (2010-ig); a foglalkoztatási szint felemelése a nők körében 57%-ra (2005-ig), illetve 60%-ra (2010-ig); az idős munkavállalók körében 50%-ra (2010-ig); az átlagos tényleges nyugdíjkorhatár fokozatos felemelése körülbelül öt évvel;

**több évre szóló program kidolgozása** a vállalkozások alkalmazkodóképessége, a kollektív szerződések, a bértárgyalás, a termelékenységjavulás, az élethosszig tartó tanulás, az új technológiák és a rugalmas munkaszervezés témaköreiben 2002. végéig;

**a női munkaerő részvételét visszafogó tényezők felszámolása,** az esélyegyenlőség további fokozása;

**az európai társadalmi modell átalakítása a tudásalapú gazdaságba és társadalomba való átmenetnek megfelelően:** az állampolgárok határokon átvéltő áramlását elősegítő társadalombiztosítás, az ideiglenes munkavállalásról szóló irányelv elfogadása (2003), a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságának a biztosítása, a nyitott koordináció rendszerének bevezetése a szociális védelem területén;

**a szegénység felszámolása:** társadalmi befogadási program elfogadása (2001), a befogadás támogatásának megjelentetése a nemzeti és európai szintű politikák minden dimenziójában, meghatározott célcsoportok problémáinak a kezelése.

### Miért a befogadó munkaerőpiac?

*Több embernek  
legyen  
munkahelye*

A magas foglalkoztatási szint elengedhetetlen ahhoz, hogy az Európai Unión belül megteremthető legyen az erősebb társadalmi kohézió, és felszámolható legyen a szegénység. A szociális és pénzügyi fenntarthatóság védelmének és az európai jóléti rendszerek továbbfejlesztésének a legjobb módja az, ha minél több embernek van munkahelye.

*Kihasználható  
lehetőségek*

A népesség előregedése és a globalizáció egyre komolyabb következményekkel jár a társadalmi modell fenntarthatóságára, és különösen a munkaerőpiacokra nézve. Ahhoz, hogy erőteljesebb és fenntarthatóbb növekedést érhessen el, Európának – más szóval a tagállamoknak – szembe kell nézniük ezekkel a kihívásokkal. A foglalkoztatási szint emeléséhez az kell, hogy az embereknek és a vállalatoknak rendelkezésére álljanak azok az eszközök és lehetőségek, melyekkel a változó viszonyokat pozitív módon történő kihasználhatják.

A reformok felgyorsítására irányuló felszólítást túl gyakran értelmezik a nagyobb rugalmasság szinonimájaként, ami másfelől a munkavállalói jogok és a munkavállalók védelmének gyengülését jelent. Ez nem így van. A Magas Szintű Munkacsoport értelmezése szerint a rugalmasság mozgékonyt, azaz

alkalmazkodóképességet és foglalkoztathatóságot jelent, melynek kulcsa, hogy a munkavállalók folyamatosan új készségekre tegyenek szert, megújítsák készségeiket, valamint az aktív munkaerő-piaci politikák, a képzés és szociális támogatás ötvözése, hogy az átlépés az egyik munkakörből a másikba minél könnyebb legyen. A reform azt sem jelentheti, hogy a szociális párbeszéd elveszíti az európai munkaerőpiacon elfoglalt központi helyét, a termelékenység és a változásokhoz való alkalmazkodás képessége szempontjából ugyanis elengedhetetlen a szociális párbeszéd.

A modern és hatékony szociálpolitikák komoly hozzájárulást jelentenek Európa fenntartható növekedéséhez, ami viszont elengedhetetlen az európai társadalmi modell pénzügyi szempontból történő megvalósíthatóságához. A társadalmi befogadás politikáira nemcsak a szegénység elleni küzdelem miatt van szükség, a nagyobb munkaerő-utánpótláshoz is hozzájárulnak. A biztonságos és fenntartható nyugdíjrendszerek biztosítására irányuló reformoknak azt a célt kell kitűzniük, hogy megfelelő ösztönzést nyújtsanak a munkavállalóknak ahhoz, hogy hosszabb ideig dolgozzanak, a munkáltatóknak pedig ahhoz, hogy az idősebb munkavállalókat alkalmazzák, és benne tartsák a bérjegyzékben. Az egészségügyi rendszereknek kulcsszerep van nemcsak a betegségek és a szegénység kockázata elleni küzdelemben, hanem a társadalmi kohézió, a termelékeny munkaerő, a foglalkoztatás, és így a gazdasági növekedés létrehozásában is.

*Befektetés a  
magasan  
képzett  
munkaerőbe*

Európa növekedése annak is függvénye, hogy sikerül-e elérni azt, hogy többen legyenek jelen a munkaerőpiacon annak ellenére, hogy a népesség előregedése miatt az aktív népesség száma csökken. Ennek a stratégiai célnak a teljesítéséhez Európának be kell fektetnie a magasan képzett munkaerő megteremtésébe, ismét el kell köteleznie magát a munkaerő-piaci reformok mellett, és alkalmazkodnia kell a demográfiai változásokhoz. A tagállamok elmúlt években végrehajtott reformjainak köszönhetően Európa munkaerőpiacai és foglalkoztatáspolitikái ma hatékonyabbak és rugalmasabbak. Az 1990-es évek közepétől 2001-ig tartó erőteljes foglalkoztatás bővülés és a gazdasági visszaesés utáni észrevehető újbóli fejlődés az elmúlt évek során a fejlődés biztató jelei. 2003-ban 6 millióval több volt a foglalkoztatottak száma, mint négy évvel korábban, bár ez részben a részmunkaidős és nem minőségi munkahelyek gyarapodásának is betudható. A munkanélküliek és a tartós munkanélküliek aránya lényegesen alacsonyabb volt (30, illetve 40 %-kal). A lisszaboni célok eléréséhez ez ugyan távolról sem elég, de elég meggyőző bizonyítéka annak, hogy a reformokra szükség volt, és valóban kifizetődnek.

Ahhoz, hogy a munka valódi választási lehetőség lehessen mindenki számára, tovább kell dolgozni a nők részesedésének növelésén. Ez megköveteli a még fennálló, munkavállalástól visszatartó adók felszámolását, a nemek közötti fizetésbeli különbségek gyökereinek kiirtására irányuló eltökélt fellépést és az antidiszkriminációs törvények szigorúbb betartatását. Ahhoz, hogy a család és a munka jobban összeegyeztethető legyen, elérhető, megfizethető és jó minőségű lehetőségeket kell biztosítani a gyermekek és idős hozzátartozók ellátására.

2003-ban az Európai Foglalkoztatási Munkacsoport elvégezte az európai munkaerőpiacok mélyreható vizsgálatát, és konkrét választási lehetőségeket és ajánlásokat fogalmazott meg a tagállamok, az intézmények és az érdekeltek, érintettek számára, akiknek most az a feladata, hogy vegyenek részt az európai foglalkoztatási helyzet javításával és a társadalmi modell

szociális fenntarthatóságával kapcsolatos kiemelt prioritások konkrét végrehajtásában.

**Fontos ajánlás:**

*A társadalmi partnerekkel folytatott egyeztetést követően a tagállamoknak be kellene számolniuk az Európai Foglalkoztatási Munkacsoport 2004. márciusában jóváhagyott ajánlásainak a végrehajtásáról, kitérve a foglalkoztatási helyzetre és a szociális rendszerek fenntarthatóságára, hogy a Tanács 2005. tavaszi ülése értékelhesse az előrelépést. Az értékelést a Szociális Ügyek Tanácsának kellene koordinálnia.*

### *A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének fokozása*

Az európai gazdaságok alkalmazkodóképességének a javítása a változások jobb előrejelzése és beépítése érdekében, valamint a nagyobb fokú alkalmazkodóképesség megjelenése a munkaerőpiacon a társadalom egészének az érdekét szolgálja. Támogatni kell az új vállalkozások létrehozását, a munkavállalók és a vállalatok alkalmazkodóképességének fokozását, és maximalizálni kell az új munkahelyek létesítését.

*Meg kell találni a rugalmasság és a biztonság közötti egyensúlyt*

A munkaerőpiaccal kapcsolatos kihívás az, hogy meg kell találni a helyes egyensúlyt rugalmasság és a biztonság között. Az egyensúly megtalálása a munkavállalók és a munkaadók, illetve a társadalmi partnerek és a kormányok közös feladata. A résztvevőknek együtt kell dolgozniuk azon, hogy az emberek képesek legyenek megtartani a munkahelyüket, melyhez gondoskodni kell arról, hogy rendelkezzenek a szükséges naprakész készségekkel, és olyan struktúrákat kell létrehozni, melyekben a lehető legjobban össze tudják egyeztetni munkahelyi és munkahelyen kívüli feladataikat. A feladat a biztonság új formái kialakulásának az előmozdítása, eltávolodva az egész életre szóló munkahely korlátozó paradigmájától egy olyan új paradigma felé, melyben a cél az, hogy az emberekben kialakuljon a képesség arra, hogy a munkaerőpiacon tudjanak maradni, és ott előrejussanak.

### *Több eredményes befektetés a humán tőkébe*

Ha Európa fel akarja venni a versenyt a globális tudásalapú társadalomban, akkor többet kell befektetnie legértékesebb eszközébe, az emberbe. Az európai gazdaság termelékenysége és versenyképessége közvetlen függvénye annak, hogy rendelkezik-e olyan tanult, képzett és

alkalmazkodóképes munkaerővel, mely képes kezelni a változást. Jelenleg azonban távolról sem elég az, ami Európában annak érdekében történik, hogy az emberek rendelkezzenek azokkal az eszközökkel, melyekre az alakulóban lévő munkaerőpiachoz való alkalmazkodáshoz szükségük van. Ez egyaránt vonatkozik mind a magas, mind az alacsony képzettséget igénylő munkahelyekre, a gyártásra és szolgáltatásra. Szintén nem elég távolról sem az, amit annak érdekében teszünk, hogy ide vonzzuk, és itt tartsuk a világ legjobbait a tudományban.

*Az élethosszig  
tartó tanulás  
nem luxus*

Ahhoz, hogy Európa magasan képzett, kreatív és mobil munkaerővel rendelkezzen, úgy kell fejleszteni az oktatási és képzési rendszereket, hogy elegendő olyan fiatal kerüljön ki az iskolából, aki rendelkezik a megfelelő készségekkel ahhoz, hogy a dinamikus, nagy értékű és „niche” szektorokban elhelyezkedjen. A tagállamoknak ambiciózus politikákat kell kidolgozniuk a végzettségi szintek emelésére, konkrétan a felére kell csökkenteniük a korai iskolaelhagyók számát Európában, és mindenki számára elérhető élethosszig tartó tanulási rendszereket kell működtetniük – és mindenkit ösztönözniük kell az azokban való részvételre. A népesség előregedése lesújtó következményekkel járhat, ami azt jelenti, hogy alapvető fontosságú az idősebb munkavállalók munkaerőpiacon való részvételének a fokozása. Ezért az élethosszig tartó tanulás nem luxus, hanem szükségszerű – hiszen ha az idősebbek képesek munkában maradni, akkor olyan készségekkel kell ellátni őket, melyek megfelelnek a tudásalapú társadalom követelményeinek.

Minden szereplőnek – az állami hatóságoknak, az egyéneknek és a vállalatoknak – el kell fogadnia, hogy részt kell vállalnia a humán tőkébe való befektetések szintjének és hatékonyságának az emelésében. A munkáltatókat támogatni kell abban, hogy biztosítani tudják a tanulás megfelelő elérhetőségét, ezért ösztönzőkre van szükség a vállalatoknál folyó és az ágazati képzésbe való befektetések fokozására.

Fontos ajánlás:

*A gyors technológiai változás kezelése, a munkaerő-piaci részvétel fokozása, a munkanélküliség csökkentése és az aktív életkor meghosszabbítása érdekében a tagállamoknak a társadalmi partnerekkel szorosan együttműködve 2005-ig el kell fogadniuk az élethosszig tartó tanulás nemzeti stratégiáit.*

### *Az idősebb munkavállalók fontossága*

A gazdasági növekedés megerősítése érdekében a tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy több ember számára legyen vonzó a munkavállalás, és gondoskodniuk kell arról, hogy munkahelyükön tartósan be

tudjanak illeszkedni. Ebből a szempontból nagyon lényeges a foglalkoztatás aktív munkaerő-piaci politikák révén történő bővítése, és az adó- és juttatási rendszerek megfelelő reformjainak segítségével törekedni kell az alacsony fizetést biztosító csapdák kialakulásának megelőzésére, felszámolására, illetve számuk csökkentésére.

Az aktív népesség várható fogyásának a fényében kulcsfontosságúvá válnak és külön figyelmet érdemelnek az idősebb munkavállalók. Sürgősen meghozott hatásos intézkedések - nevezetesen az élethosszig tartó tanulás fejlesztése és az egészség és a munkakörülmények javítása - hiányában nem fog sikerülni az 50 éves és annál idősebb munkavállalók célul kitűzött foglalkoztatási szintjének (2010-re 50%) az elérése.

**Fontos ajánlás:**

*A tagállamoknak 2006-ig átfogó aktív öregedési stratégiát kell kidolgozniuk. Az aktív öregedési stratégia radikális szakpolitikai és kulturális váltást igényel. A korai nyugdíjazás helyett három fő irányban kell cselekedni: megfelelő jogi és pénzügyi ösztönzők nyújtása a munkavállalóknak ahhoz, hogy tovább dolgozzanak, és a munkáltatóknak ahhoz, hogy alkalmazzák és megtartsák az idősebb munkavállalókat; minden korcsoportban fokozni kell az élethosszig tartó tanulásban való részvételt, különösen az alacsony képzettséggel rendelkezőknél és az idősebb munkavállalóknál; javítani kell a munkakörülményeket és a munka minőségi jellemzőit.*

Szintén erősíteni kell a mobilitást az Unió egész területén belül, hogy a munkavállalók kihasználhassák az új lehetőségeket. Ebben az összefüggésben a tagállamoknak komoly értékelés alá kell vetniük az új tagállamokból származó munkaerő beáramlásának korlátozására hozott intézkedések várható hatását az átmeneti időszakokban. Ezen az alapon fel kell mérniük, hogy továbbra is szükségesek-e ezek a korlátozások.

Végül, a népesség elkövetkező években és évtizedekben várható elöregedése az események elébe menő elemzést és politikákat kíván azzal kapcsolatban, hogy milyen eszközökkel és módon lehet kielégíteni a munkaerőpiac jövőbeli igényeit. A munkaerőpiacon jelentkező hiányok betöltésére és részben az „agyelszívás” negatív következményeinek ellensúlyozására azonban még a munkaerőpiac potenciáljának teljes kihasználtsága mellett is szükség van azonban az Unión kívülről érkező, megválogatott bevándorlókra. Bölcs dolog lenne a tagállamok részéről, ha időben és alaposan felkészülnének erre a döntésre, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a bevándorlók és az etnikai kisebbségek sikeres beilleszkedésének biztosítása a társadalomba, és különösen a munkaerőpiacra komoly és kitartó erőfeszítéseket kíván.

## 5. Egy környezeti szempontból fenntartható jövő megteremtése

A Lisszaboni Stratégia követelményei:

**a klímaváltozás problémájának kezelése:** a Kyotoi Jegyzőkönyv gyors ratifikálása (2002), előrelépés a kyotoi célok teljesítése felé (2005-ig), annak elérése, hogy az elsődleges energiaszükséglet kielégítésében 12%, a bruttó villamosenergia-fogyasztásban pedig 22% legyen a megújuló energiaforrások részesedése;

**a gazdasági növekedés és az erőforrás-felhasználás különválasztása:** a fokozódó közlekedés, dugók, zaj és környezetszennyezés problémájának a kezelése a társadalmi és környezetvédelmi költségek teljes internalizálásával, a közlekedési infrastruktúra használati díj közösségi keretének kidolgozása (eurovignette), fenntartható természetes erőforrás használat és hulladékszint mellett;

**új szabályozási keret kidolgozása:** az energiaadóról szóló irányelv elfogadása (2002), környezeti felelősség (2004), 6. környezetvédelmi cselekvési program.

### A környezet miért lehet versenyelőny forrása Európa számára?

A jól átgondolt környezetpolitika lehetőséget biztosít az innovációra, új piacokat teremt, és a hatékonyabb erőforrás-felhasználás és az új befektetési lehetőségek révén fokozza a versenyképességet. Ebben az értelemben a környezetpolitikák elősegíthetik a Lisszaboni Stratégia magját képező célok, a nagyobb fokú növekedés és foglalkoztatás elérését.

A környezetre  
nehezedő  
nyomás  
feloldása

Emellett az is a környezetvédelmi megfontolások stratégiába történő erőteljesebb beépítése mellett szól, hogy ha most és a jövőben el akarjuk kerülni az egészségben, a biológiai sokféleségben, a tulajdonban és a gazdasági tevékenységben bekövetkező károkat, akkor komolyan kell foglalkozni a környezetre jelenleg nehezedő nyomással. Ha nem cselekszünk most, az vagy nagyobb - és talán visszafordíthatatlan - károkhoz, vagy hosszú távon magasabb helyreállítási költségekhez vezet.

Amint korábban már felidéztük, a Lisszaboni Stratégia tükrözi Európa elkötelezettségét az iránt, hogy a környezet tiszteletét beépítse a növekedés- és munkahelyteremtő folyamat magjába, hogy az Európa versenyelőnyének a része lehessen. A környezetről való gondoskodásnak valóban továbbra is a stratégia fontos elemének kell maradnia, mivel egyrészt a globális piacokon élvezett versenyelőny forrása, másrészt pedig fokozza a versenyképességet. A környezetvédelmi szempontoknak és a fokozott versenyképességnek ez a kifinomult ötvözeete azonban nem jön létre automatikusan; a megfelelő szakpolitikai eszközök kiválasztását igényli és azt, hogy a kormányok körültekintően kialakítsák a környezeti, társadalmi és gazdasági hatások rövid és hosszú távú egyensúlyát.

*A környezet és a versenyképesség: olyan lehetőségek kihasználása, melyekben mindenki nyertes*

Európa az első bevezetők előnyére tehet szert akkor, ha olyan erőforrás-hatékony technológiákra összpontosít, melyeket más országoknak végül majd át kell venniük. Az európai cégek egyes tiszta termékei és folyamatai már ma is piacvezetők, és versenyelőnyt jelentenek az európai cégeknek azokon a feltörekvő piacokon, ahol a gyors gazdasági növekedés fokozódó nyomást gyakorol a környezetre.

Kínában például jelenleg csak az emberek 3 ezrelékének van autója, de a jólét fokozódásával Kína lehet a világ legnagyobb autópiaca. Ugyanakkor a levegőszennyezés problémájának mértéke és az olaj iránti kereslet növekedése miatt a kínai kormány 2010-re szeretne felzárkózni a gépjárművekre vonatkozó európai kibocsátási szabványokhoz. A viszonylag alacsony kínai jövedelmekkel párosulva ez a tisztább és hatékonyabb üzemanyag felhasználású gépjárművek felé fordítja a fogyasztók figyelmét. Az EU gyártói jó helyzetben vannak ahhoz, hogy ezt az igényt ki tudják elégíteni<sup>11</sup>.

*A környezet-hatékony innovációk támogatása*

A környezethatékony innovációk támogatása nyilvánvalóan egy olyan lehetőség, melyben mindegyik fél nyertes, és amelyet a lisszaboni célok elérésére való tekintettel teljes mértékben ki kell használni. Azok az innovációk, melyek kisebb környezetszennyezést, kevesebb erőforrás-intenzív terméket és hatékonyabb erőforrás-gazdálkodást eredményeznek, támogatják mind a növekedést, mind a foglalkoztatást, miközben egyúttal lehetőséget kínálnak a gazdasági növekedés és az erőforrás-felhasználás és környezetszennyezés különválasztására. Sok példa van az ilyen környezethatékony innovációknak az elektronikától a mezőgazdaságig, az energetikát, közlekedést, a vegyi anyagokat és az egészségügyet is beleértve. A környezetvédő technológiákra vonatkozó cselekvési terv (ETAP) célja, hogy előmozdítsa az ilyen technológiák fejlesztését és használatát. A cselekvési terv azokat a piaci gátló tényezőket is meghatározta, melyeket le kell küzdeni ahhoz, hogy Európa teljes mértékben kiaknázhassa a környezethatékony innovációkban rejlő lehetőségeket.

*Megfelelő szabályozási keret létrehozása*

Először, a fontos befektetési döntések meghozatala során támogatni kell a környezethatékony innovációkat, különösen az energetika és a közlekedés területén. Nagyon lényeges a megfelelő szabályozási keret létrehozása, mely lehetővé teszi a környezetet védő innovációk elfogadását a piacokon. Ma egyes piacokon torzultak az árak, ami az erőforrások helytelen elosztásához vezet, és elriasztja a befektetőket és a vevőket a részvételtől. A piaci áraknak azt kell tükrözniük, hogy a különböző áruk és szolgáltatások milyen valódi költséget jelentenek a társadalomnak. Ez megköveteli a környezetre nézve káros szubvenciók felszámolását és a külső tényezők fokozatos beépítését az árakba, figyelembe véve olyan más szakpolitikai célkitűzéseket is, mint a versenyképesség a világgazdaságban és a társadalmi szempontok.

Másodszor, a környezetet védő innovációk területén működő vállalatok számára még inkább nyomasztók a forrásokhoz jutás korlátai. Ma a környezethatékony innovációknál a befektetések megtérülési ideje hosszabb,

<sup>11</sup> Lásd a World Resources Institute „Changing drivers: The impact of climate change on competitiveness and value creation in the automotive industry” c. jelentését. [http://business.wri.org/pubs\\_description.cfm?PubID=3873](http://business.wri.org/pubs_description.cfm?PubID=3873)

ezért a befektetők számára nagyobb kockázatot jelentenek. Hollandia jó példája annak, hogy egy tagállam hogyan érheti el ezt a kereskedelmi bankok által működtetett zöld befektetési alapok támogatásával, és az ilyen alapokba befektető személyeknek nyújtott adókedvezményekkel. Így gyarapítható az ezen a piacon működő vállalatok rendelkezésére álló tőke.

Fontos ajánlások:

*A Bizottságnak, a Tanácsnak és a tagállamoknak támogatniuk kell a környezetet védő innovációk fejlesztését és terjesztését, és építeniük kell Európa jelenlegi vezető szerepére a környezetvédő iparágak legfontosabb piacain.*

*2005. tavaszán, az Európai Tanács ülésének tett jelentésében a Bizottságnak be kell számolnia az EU környezetvédő technológiákra vonatkozó cselekvési terve (ETAP) végrehajtásában tett általános előrelépésről. A tagállamoknak úttervet kell készíteniük az ETAP végrehajtásához, konkrét intézkedéseket és határidőket határozva meg, különösen ami a kutatási oldalt (nevezetesen a technológiai platformokat) és a közép- és kisvállalkozások támogatását (kockázati tőke), valamint az árak káros szubvenciók felszámolása révén történő helyreigazítását illeti.*

### Harmad

#### Zöld közbeszerzések

Harmadszor, a fiskális intézkedések hasznosak lehetnek, de a kormányok ezek nélkül is támogathatják a környezethatékony innovációt. A „zöld” közbeszerzések segítségével serkenthetik a környezetet védő innovációk piacait. Pályázatot kiíró vásárlóként a kormányok elősegíthetik a környezethatékony innovációt, mivel így más lehetséges vásárlók megvizsgálhatják az új technológiák teljesítményét. A zöld közbeszerzések a skáláhozadékok révén emellett a költségek csökkentését is segíthetik.

Fontos ajánlás:

*A nemzeti és helyi hatóságoknak 2006 végéig cselekvési terveket kellene kidolgozniuk a zöld közbeszerzésekre vonatkozóan<sup>12</sup>, melyben különös hangsúlyt kell kapnia a megújuló energiaforrásokat használó technológiáknak és az új járműüzemanyagoknak. A Bizottságnak elő kell segíteni a jó gyakorlatok terjesztését a tagállamok és az állami hatóságok körében.*

<sup>12</sup> Az integrált termékpolicikáról (IPP) szóló közlemény, COM(2003) 302 final.

## *Egy fenntartható jövő megteremtése*

### *A helyes egyensúly megtalálása*

A fenntarthatóság jelentette kihívás megköveteli azt, hogy a rövid távú egyéni politikák összhangban álljanak az EU hosszú távú célkitűzéseivel. A Lisszaboni Stratégia kontextusában ez a rövid és hosszú távú célok összehangolásának követelményét jelenti, így teremtve meg az egyensúlyt a növekedést és foglalkoztatást fokozó politikák és a környezetre vonatkozó célkitűzések között. Felmerült az aggály, hogy a fenntartható fejlődés hosszú távú célkitűzéseinek elérését célzó környezetvédelmi akciók árthatnak egyes szektorok versenyképességének, hacsak az egymással versengő nemzetek nem hajtanak végre hasonló akciókat. Ez pedig a környezetre irányuló akciók késleltetéséhez vezethet. Ebben az összefüggésben az jelenti a kihívást, hogy a lehetséges szakpolitikák kidolgozása és kiválasztása során hogyan lehet megtalálni a helyes egyensúlyt a gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziók között. Az Uniónak és a tagállamoknak hatásmérő eszközök kidolgozására kell törekedniük, melyek segítségével tájékozott döntéseket hozhatnak. Ennek során figyelembe kell venni az összes költséget és hasznot, a rövid és hosszú távúakat egyaránt, valamint a globális versenyképességet. Ez elkerülhetetlen, ha Európa továbbra is vezető pozíciót kíván betölteni a világban a környezetvédelem területén, és ugyanakkor nem akarja figyelmen kívül hagyni ennek növekedésre és foglalkoztatásra gyakorolt hatását.

### *Az energia- felhasználás hatékonyságá- nak fokozása*

Európának az energia- és erőforrás-felhasználás hatékonyságának növelésére irányuló hosszú távú célkitűzés elérésére kell törekednie. Az olajárak közelmúltban tapasztalható, geopolitikai tényezők által okozott emelkedése és ingadozása rávilágított arra, hogy az EU egyre nagyobb mértékben függ a külföldi olajimporttól (2002-ben 82%). Az energia-felhasználás hatékonyságának a fokozása és az alternatív energiaforrások területén történő további fejlesztés nemcsak mérsékelni fogja ezt a függőséget, hanem az EU versenyképességét is szolgálhatja azzal, hogy az energiaszámlát csökkenti.

A fenti akciókat támogathatja a környezetpolitika eszköztárának folyamatos fejlesztése a jobb szabályozás megteremtése érdekében. Továbbra is követni kell tehát azt a környezetpolitikai megközelítést, melyet EU és a tagállamok az elmúlt években elfogadtak. Ez a megközelítés abból áll, hogy a hosszú távú célokat a célok elérésére szolgáló technológiai eszközök előírása nélkül kell kitűzni.

## Harmadik fejezet — Hogyan tehető működőképpessé a Lisszaboni stratégia?

### A változtatás felvállalása

A Lisszaboni Stratégia célja, hogy emelje az európai növekedés és a foglalkoztatás szintjét, beágyazva a növekedési folyamat középpontjába a társadalmi kohézió és a környezet védelme iránti elkötelezettséget, azaz inkább a növekedés eszköze, mint követelménye legyen. Európa tudásalapú társadalom építésére irányuló erőfeszítéseinek jelentős mértékű fokozása, az áruk és szolgáltatások belső piacának kiteljesítése és az üzleti tevékenységet és vállalkozást valóban támogató környezet kialakítása a Magas Szintű Munkacsoport által javasolt, munkaerőpiacra és környezetre vonatkozó megközelítéssel ötvözve nagyban hozzájárul ennek a célnak az eléréséhez. Egy ilyen jellegű fenntartható gazdasági növekedés megvalósítása azonban – bármennyire is élvezze a növekedésorientált monetáris és fiskális politika támogatását – kemény választások megtételével jár együtt. Az erőforrásokat új célokra kell összpontosítani, érdekeket kell ütköztetni. A szerkezetváltás soha nem könnyű. Mindazonáltal a reform elutasításával vagy késleltetésével nem teremthető meg a biztonság. A társadalomban és a környezetben csak a változtatás felvállalásával úgy őrizhetők meg, illetve fejleszthetők tovább az európaiak által értékelt eredmények.

### Az elkötelezettség és a politikai akarat hiánya

Sajnos az eddig elért eredmények nem megfelelőek. Ez túlnyomórészt az elkötelezettség és a politikai akarat hiányából adódik. A siker előfeltétele, hogy a politika jobban magáénak érezze a folyamatot. Ugyanakkor nagyobb koherenciát és következetességet kell teremteni a lisszaboni eszközök és célok között, és alaposan át kell vizsgálni és újra kell tervezni a végrehajtás és a kommunikáció folyamatait. Amikor a közelmúltban az Európai Unió sikert ért el – például az egységes piac 1992-es bevezetésekor, a közös valuta létrehozásakor vagy a bővítéskor –, az azért volt, mert az európai intézmények és a tagállamok szorosan együttműködtek valamiben, amiről azt tartották, hogy egy nagy és szükséges projekt, melynek végrehajtása Európa jövője szempontjából döntő. A növekedés és foglalkoztatás Lisszaboni stratégiája ugyanilyen fontos projekt. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak az európai társadalmi partnerekkel és más érdekelttel és érintettekkel közösen meg kell mutatniuk, hogy elkötelezettek a Lisszaboni Stratégia iránt, és felelősséget kell vállalniuk a közösen elfogadott reformprogram végrehajtásában. A kormányoknak és az Európai Bizottságnak fel kell vállalnia az olyannyira szükséges politikai vezető szerepet.

#### Fontos ajánlások:

*Az Európai Tanács 2005. tavaszán sorra kerülő ülésén új életre kell kelteni a Lisszaboni stratégiát. Egyértelmű üzenetet kell megfogalmazni a kormányok és az állampolgárok végrehajtásba történő bevonására. Az Európai Tanácsnak folyamatosan biztosítani kell azt, hogy a lisszaboni célok elérése felé tett előrelépés értékelésére mindig elegendő időt és figyelmet szánjanak.*

*A Magas Szintű Munkacsoport azt tanácsolja az EU-nak és a tagállamoknak, hogy a társadalmi kohézió és a fenntartható fejlődés alátámasztása érdekében összpontosítsanak a növekedésre és a foglalkoztatásra.*

*A Bizottság elnökének hivatali ideje során a Lisszaboni Stratégia előre vitelét kellene központi feladatnak tekintenie.*

## Az összehangolt és következetes végrehajtás támogatása

Nyilvánvaló, hogy a Lisszaboni Stratégia megvalósítása során sem a résztvevők, sem a politikák között nem volt koherencia és a következetesség. A koherencia és a következetesség azt jelenti, hogy a résztvevőknek mind tudatában kell lennie a célnak, és mindenkinek ugyanazt a célt kell követni. Az egymásnak ellentmondó döntésekhez vezető politikákat ki kell igazítani, hogy kölcsönösen erősíteni tudják egymást. A fokozott növekedés és foglalkoztatás céljainak elérése azt jelenti, hogy gondoskodni kell a résztvevők, politikák és célkitűzések egyértelmű összehangolásáról.

### A tagállamok döntő szerepe

A tagállamok szükségszerűen döntő szerepet játszanak a növekedés és foglalkoztatás megvalósításában – nemcsak saját országaik érdekében, hanem azért is, mert az európai kontextusban egy tagállam jó teljesítménye a többi tagállam teljesítményét is javítja, és viszont. Amint a Magas Szintű Munkacsoport megfogalmazta, az emelkedő európai ár minden európai hajót felemel. Az elkötelezettség nemzeti és európai szintű hiánya azt jelentette, hogy az ilyen előnyöket a következetesség és a koherencia hiánya miatt nem sikerült megragadni. Az elveszett munkahelyek és az elmaradt növekedés árát a továbbiakban nem fizetheti egész Európa.

### Folyamatba való bekapcsolódás nem elégséges

A nemzeti parlamentek és az állampolgárok eddig nem kapcsolódtak be eléggé a folyamatba, ezért a kormányokra a kellőnél kisebb nyomás nehezedett. Ugyanez vonatkozik a társadalmi partnerekre és más érdekeltre, érintettekre is. A különböző érdekelt és érintettek között szorosabb együttműködésre van szükség, el kell kötelezniük magukat egymás ösztönzésének és támogatásának folyamata mellett. Ez mind megerősíti azt, hogy minden egyes tagállamban reformpartnerséget kell létrehozni az adott nemzeti viszonyok kontextusában.

### Fontos ajánlás:

*Az Európai Tanács 2005. tavaszán sorra kerülő ülésén jelezni kellene, hogy milyen előrelépés történt reformpartnerség terén, melynek kialakítására az Európai Tanács 2004. tavaszi ülése szólított fel az állampolgárok, társadalmi partnerek, érintettek és érdekelt, valamint az állami hatóságok kiemelt prioritások, azaz a növekedés és foglalkoztatás melletti felsorakoztatása érdekében.*

### Politikai akarat és elkötelezettség

Az érdekelt és érintettek bevonásának a kulcsa az elért eredmények átláthatóvá tétele – a politikai akarat és a napirendben való előrehaladás iránti elkötelezettség mellett. Az átláthatóság elérése szempontjából sarkalatos

feladat azoknak az intézkedéseknek az áttekintése, melyeket a kormányok meghozni szándékoznak. Ezért a Magas Szintű Munkacsoport minden tagállamot felszólít arra, hogy az állam- vagy kormányfő vezetésével dolgozzon ki egy nemzeti cselekvési programot, mely meghatározza egy mérföldköveket tartalmazó útitervet arra, hogy tagállam hogyan fogja teljesíteni a lisszaboni célokat. Ez a megközelítés három célt szolgál: orvosolja a nemzeti részvétel hiányát a Lisszaboni Stratégiában, elősegíti a meghozott intézkedések közötti koherencia és következetesség biztosítását, és minden érintettet és érdekeltet bevon.

*Nemzeti  
cselekvési  
tervek  
kidolgozása*

A nemzeti intézkedések közötti koherencia és következetesség biztosítása érdekében az állam- és kormányfőknek jelezniük kell az adott nemzeti stratégia iránti elkötelezettségüket. Minden kormánynak ki kell jelölnie egy kormánytagot, aki a Lisszaboni Stratégia napi szintű megvalósításának folyamatáért felel. A nemzeti parlamenteknek jobban magukénak kell érezniük a Lisszaboni Stratégiát, értelmezniük kell azt a nemzeti közvélemény számára, és a teendők és elkerülendő dolgok megvitatásával nyitottabbá kell tenniük az egész kérdést. A nemzeti cselekvési programok kidolgozásába be kell vonni a társadalmi partnereket és más érintetteket és érdekeltet – a növekedési és foglalkoztatási partnerség tagjait – is, hogy szakértelmük kihasználható legyen, és hogy a jövőbeli végrehajtás iránt elkötelezettek legyenek. A politikai lendület fenntartása érdekében ezeknek a stratégiáknak két évet kell átfogniuk, és 2007-ben meg kell újítani őket.

**Fontos ajánlás:**

*Az Európai Tanács 2005. tavaszán sorra kerülő ülésén az állam- és kormányfőknek el kellene kötelezniük magukat az elfogadott reformok végrehajtása mellett. A nemzeti kormányoknak 2005. vége előtt kellene bemutatniuk a nemzeti cselekvési programokat. Az erők ezen kulcsfontosságú célkitűzés mellett teljes felsorakoztatása érdekében a nemzeti cselekvési programokat a nemzeti parlamentek és a társadalmi partnerek általi vitára kell bocsátani.*

*Európai szintű  
megerősítés*

A koherencia és következetesség elérésére tett erőfeszítéseket ezek után a tagállamok közötti szintre is ki kell terjeszteni, hogy európai szinten is folytatódjanak, és megerősítést nyerjenek. A benyújtott cselekvési programokat az Európai Bizottságnak kellene összegyűjtenie, hogy elvégezze a 25 terv pontos elemzését, és mindegyikkel kapcsolatban konkrét ajánlásokat fogalmazzon meg az Európai Tanács 2006. tavaszán tartott ülése számára készített összefoglaló jelentésében. A koherencia és következetesség európai és nemzeti szinteken történő további fokozása érdekében a nemzeti cselekvési programoknak figyelembe kellene venniük a gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásban (BEPG) és foglalkoztatási iránymutatásban lefektetett közös európai elveit. Először

azonban a két okmány közötti koherenciát és következetességet kell elmélyíteni. Jelenleg ugyanis úgy tekinthető, hogy két külön világot képviselnek, holott valójában mindkettő az európai növekedés döntő fontosságú elemeivel foglalkozik. Mindkettőt át kellene dolgoznia, és jobban össze kellene hangolni őket a lisszaboni folyamattal, hogy támogassák a növekedéssel és foglalkoztatással kapcsolatos célkitűzéseket, és kölcsönös megtermékenyítő hatásuk garantált legyen.

Fontos ajánlás:

*Az Európai Tanács 2005. tavaszán sorra kerülő ülésén fel kellene kérni a Tanácsot, hogy legkésőbb 2005. júliusáig fogadjon el egy olyan átfogó gazdaságpolitikai iránymutatást (BEPG) és foglalkoztatási iránymutatást, melyek maximálisan tükrözik a foglalkoztatásra és növekedésre irányuló célkitűzéseket. Annak érdekében, hogy mindkét okmány a lehető legnagyobb koherenciával és belső következetességgel rendelkezzen, az iránymutatásokat négy éves időtartamra kellene elfogadni, ami a nemzeti programok két ciklusát fedné le.*

*Az Európai  
Unió  
intézményei  
közötti  
koherencia*

Az Európai Unió intézményei között is koherenciára van szükség. Ezért az Európai Parlamentnek sokkal nagyobb mértékben részt kell vennie a folyamatban. Be kell számoltatnia az Európai Bizottságot az előrehaladásról és feladatai ellátásáról. Ehhez a Parlamentnek magának is aktív szerepet kell vállalnia, mivel a nyitott koordináció rendszerében, melyet a Lisszaboni Stratégia alkalmaz, nem kap automatikusan szerepet. Ezért az Európai Parlamentnek fontolóra kellene vennie egy állandó bizottság felállítását, mely a növekedés és foglalkoztatás lisszaboni stratégiájával foglalkozik.

Fontos ajánlás:

*Az Európai Parlament létrehozhatja egy állandó bizottságot, mely a növekedés és foglalkoztatás lisszaboni stratégiájával foglalkozik.*

A Parlament lehetősége a kulcsszereplőket beszámoltatására további ösztönzést kell, hogy nyújtson az Európai Bizottságnak vállalásai teljesítésére. Az európai érintetteknek és érdekelteknek, különösen a társadalmi partnereknek kell biztosítaniuk – aktív részvételük révén – a kapcsolódási pontot és azon keresztül az összhangot a nemzeti és az európai szint között. Az európai társadalmi partnereknek gazdagítaniuk kell a növekedésről és foglalkoztatásról szóló vitát, ki kell venniük a maguk részét a feladatokból, és a Lisszaboni Stratégiát közös munkaprogramjuk részévé kell tenniük.

Az európai szintű koherenciát tovább erősítené, ha az Európai Unió költségvetése jobban tükrözné a prioritásokat. Az Uniónak nem elég győzködnie a tagállamokat a Lisszaboni Stratégia megvalósítására; szavait amennyire csak lehet pénzügyi ösztönzőkkel is alá kell támasztania. A Közösség jelenlegi költségvetési keretében már most is jelentős összegeket

szentel – közvetve vagy közvetlenül – a növekedésnek, foglalkoztatásnak és versenyképességnek.

#### *A prioritások tükrözése*

Bármilyen végső döntés születne is a közösségi kiadások abszolút szintjéről a következő többéves költségvetésben (az ún. pénzügyi előrejelzésben), a Magas Szintű Munkacsoport úgy gondolja, hogy az európai költségvetés szerkezetének tükröznie kell a Lisszaboni Stratégia prioritásait – a nemzeti költségvetéseknek pedig úgyszintén. A K+F, az infrastruktúra és az oktatás és képzés olyan példák, ahol a kiadások a gazdasági versenyképességet mozdítják elő. Az EU költségvetését úgy kell átalakítani, hogy az EU kiadásai tükrözzék a növekedés és a foglalkoztatás prioritását. Emellett a költségvetés átalakításánál elemezni kell olyan költségvetési ösztönzők bevezetésének a lehetőségét, melyek a tagállamokat a lisszaboni célok teljesítésére sarkallják.

#### Fontos ajánlás:

*Az EU költségvetését - amennyire csak lehet - úgy kell átdolgozni, hogy tükrözze a lisszaboni prioritásokat. Az átdolgozás során elemezni kell olyan költségvetési ösztönzők bevezetésének a lehetőségét, melyek a tagállamokat a lisszaboni célok teljesítésére sarkallják.*

### *A teljesítés folyamatának javítása*

A nyitott koordináció rendszere messze elmaradt a várakozásoktól. Ha a tagállamok nem teszik magukévá a kölcsönös teljesítmény összehasonlítás (benchmarking) szellemét, akkor kevés vagy semmi se történik. A közösségi módszer sem hozta azonban a várt eredményt. A tagállamoknak lemaradása van a közösen elfogadottak végrehajtása terén, és az irányelvek átültetése is szinten minden tagállamban elmarad a kitűzött céltól. Ha a kormányok nemzeti szinten nem mutatnak elkötelezettséget a végrehajtás iránt, akkor ez továbbra is hatalmas probléma marad. Továbbá túl sok esetben történt az, hogy a végrehajtási jogszabályok nem álltak összhangban az eredeti irányelvvel, vagy túlságosan bonyolultak voltak, ami semlegesíti mindazokat az előnyöket, melyek az egységes szabályrendszerből fakadnának, és gyakran szükségtelen terhet ró a vállalatokra. Nyilvánvaló, hogy mindkét módszer sikere nagymértékben a politikai akarattól függ.

#### *A vállalt kötelezettségek teljesítése*

A nyitott koordináció rendszerének központi elemei – az egymásra gyakorolt nyomás és a teljesítmény összehasonlítás – a teljesítmény mérése és összehasonlítása révén egyértelmű ösztönzést adnak a tagállamoknak vállalt kötelezettségeik teljesítésére, és elősegítik a legjobb gyakorlat átadását. A Magas Szintű Munkacsoport a folyamat jelentős mértékű javítását javasolja, a 14 indikátor jobb felhasználásával és az eredmények jobb kommunikálásával együtt, a nem teljesítés politikai következményeinek hangoztatása érdekében.

#### Hatástalan eszköz

A Lisszaboni Stratégiához több mint száz indikátor kapcsolható, ami valószínűvé teszi, hogy minden ország lehet a legjobb a rangsorban valamelyik indikátornál. Ez hatástalanná teszi az eszközt. Nem sarkallja a tagállamokat arra, hogy eredményeiken javítsanak. Létfontosságú az egyszerűsítés. Az Európai Tanács létrehozott egy 14 célt és indikátort tartalmazó szűkített keretet, mely lehetőséget nyújt arra, hogy az eszköz jobb hatást fejthessen ki az egymásra gyakorolt nyomás szempontjából. A Magas Szintű Munkacsoport úgy véli, hogy ez a lista a legjobban valósítja meg a Lisszaboni Stratégia egyszerűsítésének és átfogóságra törekvésének kettős célját. Az Európai Bizottságnak (1-től 25-ig tartó) rangsorok formájában évente be kellene mutatnia az állam- és kormányfőknek és a szélesebb nyilvánosságnak ennek a 14 legfontosabb lisszaboni indikátornak az alakulását, a jó teljesítményt dicsérve, a rossz teljesítményt bírálva (naming, shaming and faming). Ez a 14 indikátor lehetőséget nyújt a tagállamoknak arra, hogy ha kívánják, még jobban hangsúlyozzák a Lisszaboni Stratégia növekedési és foglalkoztatási dimenzióját.

A tagállamok nem mind ugyanarról a szintről indulnak. Különösen vonatkozik ez az újonnan csatlakozottakra. Számukra kissé más, helyzetükhöz igazított módon kell megfogalmazni az üzenetet, elismerve azt a gazdasági tényt, hogy nagyon alacsony alapszintről indultak. Mindazonáltal, ha jelentős fejlődést mutatnak, dicséret kell, hogy illesse őket akkor is, ha a statisztikai céltól még messze is vannak.

#### Fontos ajánlás:

*Az Európai Bizottságnak a lehető legnyilvánosabb módon évente be kellene mutatnia az Európai Tanács tavaszi ülésén a tagállamok 14 legfontosabb indikátor és cél elérése felé tett előrelépés szerinti rangsorát. A jól teljesítő országokat dicsérni, a rosszul teljesítőket pedig bírálni kell.*

### Kommunikáció

#### A megértéshez kommunikációra van szükség

Az európai közvéleménynek sokkal jobban kell ismernie az Európa előtt álló kihívásokat és azt, hogy a szakpolitikák miért alakulnak úgy, ahogy, és miért fontos az együttes fellépés. A megértéshez világos és élénk kommunikációra van szükség. Ennek fontosságát a lisszaboni projekt sikere szempontjából nem lehet alábecsülni. Minden résztvevőnek fontos szerepe van az üzenet átadásában, az európai és nemzeti politikusokat is ideértve.

#### Sok lehetőség a vítára

A teljesítmény összehasonlítás nyilvános folyamata lehetőséget nyújt a növekedés és foglalkoztatás stratégiájának és az elért eredményeknek a szélesebb nyilvánosság elé tárására. A magas Szintű munkacsoport javaslatai – a nemzeti cselekvési programok, a tagállamok és a parlamentek nagyobb részvétele, az európai Tanács tavaszi ülésének folyamatos és megnövelt szerepe a lisszaboni stratégia előre vitelében – rengeteg lehetőséget kínálnak

a vitára, érvelésre és megbeszélésre, melyeket meg kell ragadni. Hasonló proaktivitásnak kell jellemeznie – a legmodernebb kommunikációs eszközöket használva – az Európai Bizottság közleményeit. A Magas Szintű Munkacsoport ajánlja az Európai Bizottság közleményeinek és kommunikációs stratégiájának a felülvizsgálatát abból a szempontból, hogy kielégítik-e a lehető legmagasabb színvonalat.

**Fontos ajánlás:**

*Az Európai Tanács 2005. tavaszán sorra kerülő ülése előtt felül kell vizsgálni az Európai Bizottság közleményeit és kommunikációs stratégiáját, és amennyiben szükséges, tökéletesíteni kell azokat, hogy a lehető legmagasabb színvonalúak legyenek.*

## Következtetés

Európa vezetőinek reményt kell kelteni, hogy a holnap jobb lesz, mint a ma. Európának komoly gazdasági és társadalmi erősségei vannak, amint azt a magas Szintű Munkacsoport megállapította. Az ebben a jelentésben vázolt reformprogram messzemenően teljesíthető, és javulást fog hozni. Pontosan meg kell érteni és el kell magyarázni, majd végre kell hajtani. A végrehajtás és az azzal járó fejlődés Európát a jobb gazdasági teljesítmény, növekvő bizakodás és remények és a nagyobb bizalom pályájára fogja állítani.

**Közvetlen hatás  
az emberek  
mindennapi  
életére**

Az olyan változtatások, mint a piacok megnyitása, a szociálpolitika, a nyugdíj- és egészségügyi rendszerek korszerűsítése, a munkaerőpiac és az oktatási rendszerek alkalmazkodóképességének a támogatása közvetlen hatást gyakorolnak az emberek mindennapi életére. Általános ábrázolásuk ellenére ezek közül a változások közül sok pozitív. A fokozott verseny például nagyobb jogokat biztosít a fogyasztóknak, a gyermekek és idősök jobb ellátása javítja a róluk gondoskodók, jellemzően a nők életét, míg az egész életen át tartó művelődés a mobilitás, az önművelés és a jobb esélyek lehetőségét kínálja a munkavállalóknak. Ha azonban nem egy átfogó csomagként fogjuk fel a programot, akkor egyetlen összetevője sem kapja meg a lehetőséget arra, hogy bizonyítsa működőképességét és az általános fejlődéshez való hozzájárulását. Ezzel nagyban csökken a javuló teljesítmény és bizalom pályájára kerülés esélye.

**Még nincs túl  
késő a  
változtatáshoz**

A reform szükségességét különösen az állampolgároknak kell elmagyarázni, mivel ők nincsenek mindig tudatában annak, hogy a helyzet mennyire sürgető, és milyen méreteket ölt. A „versenyképesség” nem csak az utca embere számára gyakran érthetetlen száraz gazdasági mutató; sokkal inkább egy ország vagy régió gazdasági egészségi állapotának a diagnózisa. A jelenlegi körülmények között a következőnek kell lennie a világos üzenetnek: ha meg akarjuk őrizni és tovább akarjuk őrizni társadalmi modellünket, akkor alkalmazkodnunk kell: még nincs túl késő a változtatáshoz. A jelenlegi helyzet

fenntartása semmi esetre sem választási lehetőség. Az állampolgárok bekapcsolása és bevonása a folyamatba két, egymást kölcsönösen erősítő dolog miatt vonzó: azzal, hogy bizonyos elemeket az emberek elé tár megvitatásra, tulajdonképpen megteremteni a nyilvánosság körében a támogatást, és ezt a támogatás a kormányokra történő nyomásgyakorolás eszközeként használható a célok elérése érdekében.

*Nem  
szervezetlen  
cselekvés*

A magas Szintű Munkacsoport nem szervezetlen cselekvésre szólít fel; a reformcsomagnak kiegyensúlyozottnak, jól átgondoltnak és megfelelően tervezettnak kell lennie. Ugyanilyen fontos a gazdaság- és társadalomszervezés jellegzetesen európai megközelítésének a megerősítése és korszerűsítése azoknak az alapvető európai értékeknek a beépítése érdekében, melyek minden európai számára fontosak. A lényeg a megtett ígérek és a vállalások teljesítése, mely jelentős változást fog maga után vonni.

*Felelősséggel  
párosuló  
részvétel*

A növekedés és foglalkoztatás előmozdítása Európában egy újabb nagy európai projekt. Végrehajtása politikai vezetést és a legmagasabb szintű elkötelezettséget igényel – a társadalmi partnereké mellett, akik szerepét a magas Szintű Munkacsoport szeretné fenntartani. A beleszólás és részvétel jogát azonban a felelősségnek kell kísérnie, melynek elfogadására mindenkit felszólítunk. Európa állampolgárai megérdemelnek ennyit.

*Tartós politikai  
elkötelezettség*

Az általunk javasolt intézkedések tartós politikai elkötelezettséget igényelnek – az európai demokratikus rendszerben. Végző soron a Lisszaboni Stratégia túlnyomórészt a nemzeti fővárosokban történő előrelépés függvénye: ezt az egyszerű igazságot egyetlen európai eljárás vagy módszer sem változtathatja meg. A kormányoknak, és különösen azok vezetőinek nem szabad kitérniük döntő fontosságú felelősségük elől. Nem kevesebb forog kockán, mint az európai modell jövőbeli virágzása.



## Mellékletek

### A régi tagállamok relatív teljesítménye a rövid listán szereplő indikátorok szerint

| Szintek <sup>(1)</sup>                                                              |      | AT    | BE    | DE   | DK    | ES   | FI    | FR    | EL   | IE    | IT    | LU    | NL    | PT   | SE    | UK    |  | EU-25 | EU-15 |  | US    |  | 2005-ös cél | 2010-es cél |
|-------------------------------------------------------------------------------------|------|-------|-------|------|-------|------|-------|-------|------|-------|-------|-------|-------|------|-------|-------|--|-------|-------|--|-------|--|-------------|-------------|
| Egy főre jutó GDP (vásárlóerő-egység, EU 15-ök = 100)                               | 2003 | 111,4 | 106,6 | 98,8 | 112,9 | 87,3 | 100,6 | 103,8 | 73,0 | 121,7 | 97,8  | 194,6 | 109,9 | 68,3 | 105,6 | 108,9 |  | 91,2  | 100,0 |  | 140,3 |  |             |             |
| Egy alkalmazottra számított munkatermelékenység (vásárlóerő-egység, EU 15-ök = 100) | 2003 | 69,4  | 118,4 | 94,3 | 97,8  | 94,8 | 98,6  | 113,7 | 90,3 | 119,7 | 103,6 | 132,2 | 95,2  | 63,5 | 96,5  | 101,9 |  | 93,1  | 100,0 |  | 121,6 |  |             |             |
| Foglalkoztatási arány (%) <sup>(2)</sup>                                            | 2003 | 69,2  | 59,6  | 65,0 | 75,1  | 59,7 | 67,7  | 63,2  | 57,8 | 65,4  | 56,1  | 62,7  | 73,5  | 67,2 | 72,9  | 71,8  |  | 62,9  | 64,4  |  | 71,2  |  | 67,0        | 70,0        |
| Nők foglalkoztatási aránya (%) <sup>(2)</sup>                                       | 2003 | 62,8  | 51,8  | 59,0 | 70,5  | 46,0 | 65,7  | 57,2  | 43,8 | 55,8  | 42,7  | 52,0  | 65,8  | 60,6 | 71,5  | 65,3  |  | 55,1  | 56,0  |  | 65,7  |  | 57,0        | 60,0        |
| Idős munkavállalók foglalkoztatási aránya (%)                                       | 2003 | 30,4  | 28,1  | 39,5 | 60,2  | 40,8 | 49,6  | 36,8  | 42,1 | 49,0  | 30,3  | 30,0  | 44,8  | 51,1 | 68,6  | 55,5  |  | 40,2  | 41,7  |  | 59,9  |  |             | 50,0        |
| Iskolai végzettség (20-24) (%)                                                      | 2003 | 83,8  | 81,3  | 72,5 | 74,4  | 63,4 | 85,2  | 80,9  | 81,7 | 85,7  | 69,9  | 69,8  | 73,3  | 47,7 | 85,6  | 78,2  |  | 76,7  | 73,8  |  |       |  |             |             |
| Kutatás-fejlesztési ráfordítások (GDP %-ában kifejezve)                             | 2003 | 2,2   | 2,2   | 2,5  | 2,5   | 1,0  | 3,4   | 2,2   | 0,6  | 1,2   | 1,1   | 1,7   | 1,9   | 0,9  | 4,3   | 1,9   |  | 1,9   | 2,0   |  | 2,8   |  |             | 3,0         |
| Üzleti befektetések (GDP %-ában kifejezve)                                          | 2003 | 20,3  | 17,9  | 16,3 | 18,2  | 22,1 | 15,3  | 15,9  | 21,8 | 19,7  | 16,5  | 15,0  | 16,5  | 19,1 | 12,6  | 14,6  |  | 16,8  | 16,7  |  |       |  |             |             |
| Viszonylagos árszintek (EU 15-ök = 100)                                             | 2002 | 102   | 99    | 104  | 131   | 82   | 123   | 100   | 80   | 118   | 95    | 100   | 102   | 74   | 117   | 108   |  | 96    | 100   |  | 113   |  |             |             |
| Szegénység által veszélyeztetettek aránya (%)                                       | 2003 | 12,0  | 13,0  | 11,0 | 10,0  | 19,0 | 11,0  | 15,0  | 20,0 | 21,0  | 19,0  | 12,0  | 11,0  | 20,0 | 9,0   | 17,0  |  | 15,0  | 15,0  |  |       |  |             |             |
| Tartós munkanélküliek aránya (%)                                                    | 2003 | 1,1   | 3,7   | 4,6  | 1,1   | 3,9  | 2,3   | 3,5   | 5,1  | 1,5   | 4,9   | 0,9   | 1,0   | 2,2  | 1,0   | 1,1   |  | 4,0   | 3,3   |  |       |  |             |             |

|                                                              |      |       |       |      |      |       |       |      |       |       |      |      |       |     |      |      |  |      |      |  |       |  |  |      |
|--------------------------------------------------------------|------|-------|-------|------|------|-------|-------|------|-------|-------|------|------|-------|-----|------|------|--|------|------|--|-------|--|--|------|
| Regionális foglalkoztatás arányok megoszlása                 | 2003 | 3,1   | 7,7   | 6,0  | -    | 8,9   | 6,1   | 5,0  | 3,6   | -     | 17,0 | -    | 2,4   | 3,9 | 4,3  | 6,0  |  | 13,0 | 12,0 |  |       |  |  |      |
| Üvegházhatást okozó gázok kibocsátása (index báziséve = 100) | 2002 | 108,5 | 102,1 | 81,1 | 99,2 | 139,4 | 106,8 | 98,1 | 126,5 | 128,9 | 109  | 84,9 | 100,6 | 141 | 96,3 | 85,1 |  | 91,0 | 97,1 |  | 113,1 |  |  | 92,0 |
| A gazdaság energia intenzitása                               | 2002 | 146   | 214   | 165  | 123  | 229   | 272   | 187  | 258   | 164   | 184  | 198  | 202   | 254 | 224  | 212  |  | 210  | 191  |  | 330   |  |  |      |
| Közlekedés volumene                                          | 2002 | 120   | 100   | 102  | 85   | 137   | 95    | 96   | 127   | 133   | 103  | 110  | 97    | 126 | 90   | 86   |  | 101  | 102  |  | 91    |  |  |      |

*Forrás:* Eurostat, ha nincs más megjelölve. Az indikátorok és az egyes értékek részletes meghatározása, magyarázata megtalálható a <http://europa.eu.int/comm/eurostat/structuralindicators> címen.

- <sup>(1)</sup> Az adott év vagy az utolsó rendelkezésre álló év szintjei.  
<sup>(2)</sup> Az USA foglalkoztatási adatainak forrása: OECD.

**A régi tagállamok teljesítményének relatív javulása a rövid listán szereplő indikátorok szerint**

| Fejlődés <sup>(1)</sup>                                                             |           | AT    | BE    | DE    | DK   | ES   | FI    | FR    | EL    | IE    | IT    | LU    | NL    | PT    | SE    | UK    |  | EU-25 | EU-15 | US   |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-------|-------|-------|------|------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|--|-------|-------|------|
| Egy főre jutó GDP (vásárlóerő-egység, EU 15-ök = 100)                               | 1999-2003 | 1,2   | 1,2   | 0,8   | 1,1  | 2,1  | 2,3   | 1,4   | 3,9   | 4,8   | 1,1   | 2,9   | 0,5   | 0,4   | 1,9   | 2,1   |  | 1,5   | 1,4   | 1,2  |
| Egy alkalmazottra számított munkatermelékenység (vásárlóerő-egység, EU 15-ök = 100) | 1999-2003 | 1,1   | 0,8   | 0,7   | 1,7  | 0,6  | 1,4   | 0,6   | 3,9   | 3,6   | -0,4  | -0,1  | 0,1   | 0,2   | 1,2   | 1,7   |  | 1,0   | 0,7   | 1,9  |
| Foglalkoztatási arány (%) <sup>(2)</sup>                                            | 1999-2003 | 0,2   | 0,1   | -0,1  | -0,2 | 1,5  | 0,3   | 0,6   | 0,6   | 0,5   | 0,9   | 0,3   | 0,4   | -0,1  | 0,3   | 0,2   |  | 0,3   | 0,5   | -0,7 |
| Nők foglalkoztatási aránya (%) <sup>(2)</sup>                                       | 1999-2003 | 0,8   | 0,4   | 0,4   | -0,1 | 1,9  | 0,6   | 0,8   | 0,8   | 0,9   | 1,1   | 0,9   | 0,9   | 0,3   | 0,5   | 0,3   |  | 0,6   | 0,8   | -0,5 |
| Idős munkavállalók foglalkoztatási aránya (%)                                       | 1999-2003 | 0,2   | 0,9   | 0,4   | 1,4  | 1,5  | 2,7   | 2,0   | 0,8   | 1,3   | 0,7   | 0,9   | 2,1   | 0,2   | 1,2   | 1,5   |  | 1,0   | 1,2   | 0,5  |
| Iskolai végzettség (20-24) (%)                                                      | 1999-2003 | -0,2  | 1,3   | -0,5  | 0,3  | -0,4 | -0,4  | 0,2   | 0,6   | 0,9   | 0,9   | -0,4  | 0,3   | 1,9   | -0,2  | 0,7   |  | 0,5   | 0,3   |      |
| Kutatás-fejlesztési ráfordítások (GDP %-ában kifejezve)                             | 1999-2003 | 0,07  | 0,11  | 0,02  | 0,14 | 0,05 | 0,05  | 0,00  | -0,02 | -0,02 | 0,04  |       | -0,07 | 0,05  | 0,31  | 0,01  |  | 0,03  | 0,02  | 0,03 |
| Üzleti befektetések (GDP %-ában kifejezve)                                          | 1999-2003 | -0,02 | -0,28 | -0,83 | 0,02 | 0,33 | -0,38 | -0,07 | 0,65  | -0,33 | -0,03 | -1,10 | -0,75 | -1,00 | -0,38 | -0,30 |  | -0,25 | -0,30 |      |
| Viszonylagos árszintek (EU 15-ök = 100)                                             | 1999-2002 | 0,4   | -1,8  | 0,0   | 2,5  | 0,4  | 1,2   | -1,7  | -1,2  | 4,9   | 1,3   | 0,5   | 0,4   | 0,8   | -1,0  | 0,1   |  | 0,2   | 0,0   | 4,4  |

|                                                              |           |     |       |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |  |
|--------------------------------------------------------------|-----------|-----|-------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|--|
| Szegénység által veszélyeztetettek aránya (%)                | 1999-2003 | 0,0 | 0,0   | 0,0  | -0,5 | 0,0  | 0,0  | 0,0  | -0,5 | 1,0  | 0,5  | -0,5 | 0,0  | -0,5 | 0,0  | -1,0 | 0,0  | 0,0  |      |  |
| Tartós munkanélküliek aránya (%)                             | 1999-2003 | 0,0 | -0,3  | 0,1  | 0,0  | -0,5 | -0,2 | -0,2 | -0,3 | -0,2 | -0,5 | 0,1  | -0,1 | 0,1  | -0,2 | -0,2 | 0,0  | -0,2 |      |  |
| Regionális foglalkoztatás arányok megoszlása                 | 1999-2003 | 0,2 | -0,1  | 0,2  | -    | -0,5 | -0,2 | -0,5 | -0,4 | -    | -0,1 | -    | 0,0  | 0,3  | -0,2 | -0,3 | -0,1 | -0,5 |      |  |
| Üvegházhatást okozó gázok kibocsátása (index báziséve = 100) | 1999-2003 | 1,9 | 0,4   | -0,1 | -2,0 | 3,4  | 2,0  | -0,6 | 3,6  | 1,6  | 0,9  | 4,6  | 0,2  | 1,2  | -0,2 | -0,6 | 0,1  | 0,3  | 0,4  |  |
| A gazdaság energia intenzitása                               | 1999-2002 | 0,7 | -10,0 | -1,3 | -3,0 | 0,7  | -1,3 | -1,7 | -1,7 | -5,7 | -3,3 | 1,7  | 0,0  | 2,3  | -4,7 | -7,3 | -2,7 | -2,3 | -4,0 |  |
| Közlekedés volumene                                          | 1999-2002 | 3,0 | 7,0   | -0,6 | -2,8 | 8,6  | -0,9 | -2,8 | -0,5 | 3,9  | 0,6  | 7,1  | -2,7 | 3,2  | -0,3 | -2,5 | -0,1 | 0,0  | -0,8 |  |

*Forrás:* Eurostat, ha nincs más megjelölve. Az indikátorok és az egyes értékek részletes maghatározása, magyarázata megtalálható a <http://europa.eu.int/comm/eurostat/structuralindicators> címen.

<sup>(1)</sup> A jelzett időszakban vagy a legközelebbi rendelkezésre álló időszakban megfigyelhető fejlődés. Az egy főre eső GDP és munkatermelékenység átlagos éves reálnövekedése százalékosan kifejezve, a többi indikátor százalékpontokban kifejezett átlagos éves változása.

<sup>(2)</sup> Az USA foglalkoztatási adatainak forrása: OECD.

### Az új tagállamok relatív teljesítménye a rövid listán szereplő indikátorok szerint

| Szintek <sup>(1)</sup>                                                              |      | CY   | CZ   | EE   | HU   | LT   | LV   | MT    | PL   | SI   | SK   |  | EU-25 | EU-15 |  | US    |  | 2005-ös cél | 2010-es cél |
|-------------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|-------|------|------|------|--|-------|-------|--|-------|--|-------------|-------------|
| Egy főre jutó GDP (vásárlóerő-egység, EU 15-ök = 100)                               | 2003 | 76,3 | 66,5 | 42,5 | 55,6 | 41,9 | 38,8 | 68,1  | 42,2 | 70,6 | 46,8 |  | 91,2  | 100,0 |  | 140,3 |  |             |             |
| Egy alkalmazottra számított munkatermelékenység (vásárlóerő-egység, EU 15-ök = 100) | 2003 | 77,1 | 61,3 | 43,1 | 62,8 | 44,4 | 40,1 | 82,3  | 49,6 | 70,0 | 54,1 |  | 93,1  | 100,0 |  | 121,6 |  |             |             |
| Foglalkoztatási arány (%) <sup>(2)</sup>                                            | 2003 | 69,2 | 64,7 | 62,9 | 57,0 | 61,1 | 61,8 | 54,2  | 51,2 | 62,6 | 57,7 |  | 62,9  | 64,4  |  | 71,2  |  | 67,0        | 70,0        |
| Nők foglalkoztatási aránya (%) <sup>(2)</sup>                                       | 2003 | 60,4 | 56,3 | 59,0 | 50,9 | 58,4 | 57,9 | 33,6  | 46,0 | 57,6 | 52,2 |  | 55,1  | 56,0  |  | 65,7  |  | 57,0        | 60,0        |
| Idős munkavállalók foglalkoztatási aránya (%)                                       | 2003 | 50,4 | 42,3 | 52,3 | 28,9 | 44,7 | 44,1 | 32,5  | 26,9 | 23,5 | 24,6 |  | 40,2  | 41,7  |  | 59,9  |  |             | 50,0        |
| Iskolai végzettség (20-24) (%)                                                      | 2003 | 82,2 | 92,0 | 81,4 | 85,0 | 82,1 | 74,0 | 43,0  | 88,8 | 90,7 | 94,1 |  | 76,7  | 73,8  |  |       |  |             |             |
| Kutatás-fejlesztési ráfordítások (GDP %-ában kifejezve)                             | 2003 | 0,3  | 1,2  | 0,8  | 1,0  | 0,7  | 0,4  |       | 0,6  | 1,5  | 0,6  |  | 1,9   | 2,0   |  | 2,8   |  |             | 3,0         |
| Üzleti befektetések (GDP %-ában kifejezve)                                          | 2003 | 14,1 | 22,4 | 25,0 | 19,8 | 17,8 | 22,9 |       | 14,9 | 21,1 | 23,2 |  | 16,8  | 16,7  |  |       |  |             |             |
| Viszonylagos árszintek (EU 15-ök = 100)                                             | 2002 | 83   | 53   | 61   | 55   | 51   | 54   | 72    | 58   | 73   | 44   |  | 96    | 100   |  | 113   |  |             |             |
| Szegénység által veszélyeztetettek aránya (%)                                       | 2003 | 16,0 | 8,0  | 18,0 | 10,0 | 17,0 | 16,0 | 15,0  | 15,0 | 11,0 | 21,0 |  | 15,0  | 15,0  |  |       |  |             |             |
| Tartós munkanélküliek aránya (%)                                                    | 2003 | 1,1  | 3,8  | 4,6  | 2,4  | 6,1  | 4,3  | 3,5   | 10,7 | 3,4  | 11,1 |  | 4,0   | 3,3   |  |       |  |             |             |
| Regionális foglalkoztatás arányok megoszlása                                        | 2003 | -    | 5,8  | -    | 8,5  | -    | -    | -     | 7,2  | -    | 7,6  |  | 13,0  | 12,0  |  |       |  |             |             |
| Üvegházhatást okozó gázok kibocsátása (index báziséve = 100)                        | 2002 | 150  | 74,3 | 44,8 | 69   | 39,8 | 36,9 | 128,5 | 67,7 | 98,7 | 71,8 |  | 91,0  | 97,1  |  | 113,1 |  |             | 92,0        |
| A gazdaság energia intenzitása                                                      | 2002 | 280  | 921  | 1156 | 564  | 1273 | 759  | 264   | 650  | 343  | 964  |  | 210   | 191   |  | 330   |  |             |             |
| Közlekedés volumene                                                                 | 2002 | 93   | 100  | 177  | 91   | 119  | 123  |       | 70   | 92   | 62   |  | 101   | 102   |  | 91    |  |             |             |

*Forrás:* Eurostat, ha nincs más megjelölve. Az indikátorok és az egyes értékek részletes meghatározása, magyarázata megtalálható a <http://europa.eu.int/comm/eurostat/structuralindicators> címen.

<sup>(1)</sup> Az adott év vagy az utolsó rendelkezésre álló év szintjei.

<sup>(2)</sup> Az USA foglalkoztatási adatainak forrása: OECD.

EU 15-ök táblázata – Idős korú eltartottak aránya

|    | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 | 2020 | 2025 | 2030 | 2035 | 2040 | 2045 | 2050 |
|----|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
|    |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| BE | 26   | 26   | 27   | 30   | 33   | 37   | 42   | 45   | 46   | 46   | 45   |
| DK | 22   | 23   | 27   | 29   | 32   | 34   | 38   | 39   | 40   | 38   | 36   |
| DE | 24   | 28   | 30   | 31   | 34   | 38   | 44   | 50   | 50   | 49   | 49   |
| EL | 26   | 28   | 29   | 31   | 33   | 35   | 38   | 43   | 47   | 52   | 54   |
| ES | 25   | 26   | 27   | 29   | 31   | 34   | 39   | 45   | 52   | 58   | 60   |
| FR | 24   | 25   | 25   | 29   | 33   | 36   | 40   | 43   | 45   | 45   | 46   |
| IE | 17   | 17   | 17   | 20   | 22   | 25   | 27   | 29   | 33   | 37   | 40   |
| IT | 27   | 29   | 31   | 34   | 37   | 40   | 46   | 53   | 59   | 62   | 61   |
| LU | 21   | 23   | 24   | 26   | 28   | 32   | 36   | 40   | 41   | 40   | 38   |
| NL | 20   | 21   | 22   | 26   | 30   | 33   | 38   | 42   | 44   | 42   | 41   |
| AT | 23   | 25   | 27   | 30   | 32   | 37   | 45   | 52   | 54   | 54   | 54   |
| PT | 23   | 25   | 25   | 27   | 29   | 31   | 33   | 37   | 41   | 45   | 46   |
| FI | 22   | 23   | 25   | 31   | 36   | 39   | 43   | 44   | 43   | 43   | 44   |
| SE | 27   | 27   | 29   | 33   | 35   | 37   | 40   | 41   | 42   | 42   | 42   |
| UK | 24   | 24   | 24   | 27   | 29   | 32   | 37   | 41   | 43   | 42   | 42   |
| EU | 24   | 26   | 27   | 30   | 32   | 36   | 41   | 45   | 48   | 49   | 49   |

Megjegyzés: A 65 év feletti népesség 15-64 év közötti népességhez viszonyított százalékos aránya.

Forrás: A Bizottság Eurostat adatokon alapuló számítása – központi scenárió.



European Commission

**Facing the challenge**  
**The Lisbon strategy for growth and employment**

Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities

2004 — 51 pp. — 21 x 29.7 cm

ISBN 92-894-7054-2